

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תשיג ♦ מוגדל והגיגי

חג שבועות ה'תשפ"ו

תוכן הגליון

♦ דברות קודש

מרבתינו הק'
עמ' ב

♦ תורת חיים

עמ' ג-ד

♦ נעימות חיים

עמ' ה-יב

♦ עובדות חיים

עמ' יג

♦ בהיכל חיים

עמ' טו

♦ בינה לעיתים

עמ' טז

♦ חיזוק לתורה

עמ' יז-יח

♦ פרפראות

עמ' יט

♦ סגולת חיים

עמ' כ

♦ ביאורי החג

עמ' כא

♦ חשקת התורה

עמ' כב

♦ הליכות חיים

עמ' כג-כד

תפילת השל"ה

אתה הוא !! אלהינו עד שלא בראת העולם, ואתה הוא אלהינו משבראת העולם, ומעולם ועד עולם אתה אל. ובראת עולמך בגין לאשתמודע אלהותך [=כדי שתפורסם מלכותך] באמצעות תורתך הקדושה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. "בראשית", בשביל תורה ובשביל ישראל, כי הם עמך ונחלתך אשר בחרת בהם מכל האמות, ונתת להם תורתך הקדושה, וקרבתם לשמך הגדול. ועל קיום העולם ועל קיום התורה בא לנו ממך !! אלהינו שני צוויים. כתבת בתורתך "פרו ורבו", וכתבת בתורתך "ולמדתם אותם את בניכם", והפונה בשתייהן אחת, כי לא לתהו בראת כי אם לשבת, ולכבודך בראת, יצרת אף עשית, כדי שנהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי כל עמך בית ישראל יודעי שמך ולומדי תורתך.

ובכן אבוא אליך !! מלך מלכי המלכים, ואפיל תחנתי, ועיני לך תלויות עד שתחנני ותשמע תפילתי להזמין לי בנים ובנות, וגם הם יפרו וירבו הם ובניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות לתכלית שהם ואני ואנחנו כלנו יעסקו בתורתך הקדושה ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, והאר עיניו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך לאהבה וליראה את שמך. אבינו אב הרחמן, תן לכלנו חיים ארכים וברוכים, מי כמוך אב הרחמים זוכר יצוריו לחיים ברחמים, זכרנו לחיים נצחיים כמו שהתפלל אברהם אבינו "לו יחיה לפניך", ופרשו רבותינו זכרונם לברכה, "ביראתך". כי על כן, באתי לבקש ולחנן מלפניך שיהא זרעי וזרע זרעי עד עולם זרע כשר, ואל ימצא בי ובזרעי ובזרע זרעי עד עולם שום פסול ושמץ, אף שלום ואמת וטוב וישר בעיני אלהים ובעיני אדם, ויהיו בעלי תורה, מארי מקרא, מארי משנה, מארי תלמוד, מארי רזא, מארי מצוה, מארי גומלי חסדים, מארי מדות תרומיות, ויעבדוך באהבה וביראה פנימית, ולא יראה חיצונית. ותן לכל גויה וגויה מהם די מחסורה בכבוד, ותן להם בריאות וכבוד וכן, ותן להם קומה ופי וחו וחסד, ויהיה אהבה ואחווה ושלום ביניהם, ותזמין להם זוגים הגונים מזרע תלמידי חכמים מזרע צדיקים, וגם הם זוגים יהיו כמוזתם ככל אשר התפללתי עליהם, כי זכרון אחד עולה לכאן ולכאן.

אתה !! יודע כל תעלומות, ולפניך נגלו מצפוני לבי, כי כונתי בכל אלה למען שמך הגדול והקדוש ולמען תורתך הקדושה. על כן ענני !! ענני בעבור האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ובגללם תושיע בנים להיות הענפים דומים לשרשם, ובעבור דוד עבדך רגל רביעי במרכבה, המשורר ברוח קדשך.

שיר המעלות אשרי כל ירא ה' ההלך בדרךיו. יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניה כשתלי זיתים סביב לשלחנה. הנה כי כן יברך גבר ירא ה'. וברכה ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חייך. וראה בנים לבניך שלום על ישראל.

אנא !! שומע תפלה, יקיים בנו הפסוק. ואני זאת בריתי אותם אמר !! רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימוש ופיך זרעך ומפי זרעך אמר !! מעתה ועד עולם.

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך !! צורי וגואלי:

דברות קודש

כ"ק מרן רבינו שליט"א

דברי אלוקים חיים

מרן רבינו הגה"ק זיע"א

והנה ידוע מה שכתבו הספרים הק' שימי הספירה הם הכנה לקבלת התורה שבחג השבועות, ואם אדם זוכה לתקן את ימי הספירה הוא זוכה לאור התורה המאיר ביום השבועות ויכול לקבל את כל החכמה הגנוז בהתורה.

>>>>

וזה היה אחד מהיסודות של דרך הבעש"ט ותלמידיו הק' להיות באחדות ובחבורה אחת, ולכן עלינו כולנו להתחזק בזה ובפרט בימי הספירה שזה היה הפגם של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה אף שלא שנאו ח"ו אחד לחבירו ורק שלא נהגו כבוד זה בזה בא עליהם העונש החמור, ולכן בימי הספירה האחרונים לפני חג השבועות עלינו להתחזק בזה ויתן ה' שנזכה בחג השבועות לקבל את התורה הק', על מנת לשמור ולקיים, ובזכות התורה הק' נזכה להגאל וכמ"ש בזוה"ק שבשבועות יפקי מן גלותא ברחמים ובחסדים מגולים במהרה בימינו אמן.

>>>>

ועיין גם כן באור החיים הק' בפרשת בלק (כג, כא) על הפסוק "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו" וכתב שהפסוק נתכוון לומר שהצדיקים הגם שעושים מצוות וכל עסקם הוא בתורה, אבל אינם מרגישים שיש להם עמל אלא אדרבה כאדם המרויח וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה, ועוד כשהצדיקים עוסקים בתורה ומתמידים בה אין להם חולשה ועמל בעסק התורה שאדרבה היא נותנת לו גבורה, ועוד נתכוין הכתוב באומרו ולא ראה עמל בישראל, כי הצדיקים כל צפופים שעושין בו הכל לנחת רוח להשם ואינם מיגיעים אותו כביכול, ולזה אמר ולא ראה עמל בישראל עכ"ד.

ואפשר להוסיף שזה גם כן מרמז סוף הפסוק "ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו" כלומר שזה הכל הוא משום שהצדיק הוא בבחינת ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו, שהוא לשון חיבה ורעות וכמ"ש רש"י הק'.

ויהי רצון שנעשה כך ללמוד ולקיים המצות מתוך שמחה וקדושה ושעשוע ונזכה לעשות הכנה לימים הק' של חג השבועות הבעל"ט שהוא כמו ראש השנה (וכמ"ש חז"ל במס' מגילה) ונזכה כבר בחג השבועות הבעל"ט שבזכות קבלת התורה נזכה לצאת מאפילה לאורה של תורה ולגאולה השלימה בביאת גואל צדק מתוך רחמים וחסדים מגולים אכ"ר.

>>>>

וזה היה אחד מהיסודות של דרך הבעש"ט ותלמידיו הק' להיות באחדות ובחבורה אחת, ולכן עלינו כולנו להתחזק בזה ובפרט בימי הספירה שזה היה הפגם של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה אף שלא שנאו ח"ו אחד לחבירו ורק שלא נהגו כבוד זה בזה בא עליהם העונש החמור, ולכן בימי הספירה האחרונים לפני חג השבועות עלינו להתחזק בזה.

יתן ה' שנזכה בחג השבועות לקבל את התורה הק', על מנת לשמור ולקיים, ובזכות התורה הק' נזכה להגאל וכמ"ש בזוה"ק שבשבועות יפקי מן גלותא ברחמים ובחסדים מגולים במהרה בימינו אמן.

בליל שבועות, יש להשתדל להיזהר שלא לדבר מה שאין שייך ליו"ט, במשך כל הלילה, עד כתר, כמ"ש בשל"ה הק', וכמובן שאין הכוונה על דיבורים שצריך לדבר כדי לחנך את הילדים, ומה שנצרך לדבר בבית, אבל דיבורים בענינים אחרים, כדאי שמי שיכול, לא ידבר.

>>>>

כשמסיימים תיקון ליל שבועות, יש למלאות את הלילה בלימוד התורה, כל אחד כפי ערכו, בלימוד שיר השירים, או לימוד המדרשים, נגלה, ונסתר, כל אחד כפי ערכו, העיקר למלאות את הלילה בלימוד התורה הק'. כי אין בכל השגה כמו לילה קדוש זה, וכמו שרשב"י אומר על לילה זה, שבו זוכים לקישוטי כלה.

>>>>

על ידי הטבילה באשמורת נשפעים תיקונים עצומים, שאין טבילה שפועלת מה שיכולים לפעול בטבילה זו, אף על פי שאין לנו השגה והבנה בזה כלל, אבל אנו מאמינים שבכל דבר שעושים בלילה זה, נפעלים תיקונים עצומים ונפלאים. ומובא שהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, היה פעם אצל המגיד הק' מקאזניץ זי"ע, וכשרצה הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ללכת אל המקוה, באשמורת הבוקר של שבועות, היה נצרך לרדת בהר גבוה, ונתיירא המגיד מקאזניץ זי"ע, שמא הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע יתלהב כדרכו בקודש, שהיה מתלהב מאד בכל דבר שבקדושה, וקיבל על עצמו הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שיעצור את עצמו, וכך הלכו יחדיו, אבל כאשר הגיעו אל ראש ההר, אמר הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, "כעת אנו הולכים לטבול את המטרונותא", וכאשר יצאו התיבות האלו מפיו של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, נתלהב בהתלהבות עצומה, עד שהתחיל להתגולל מראש ההר, ונפל והתגלגל למטה בהתלהבות נוראה עד סוף ההר, וכך עשה את ההכנה למקוה

>>>>

בגמרא (שבת פו:): נחלקו חכמים ורבי יוסי על הזמן בו ניתנה תורה מסביר רבא ששתי הדעות מסכימות שמתן תורה היה בשבת, אלא שנחלקו מתי היה ראש חודש סיון (בו הגיעו ישראל למדבר סיני), שלדעת חכמים היה זה ביום שני בשבוע, ואילו לדעת רבי יוסי היה זה ביום ראשון בשבוע.

דעה נוספת מובאת במדרש שמתן תורה היה ביום שישי בשבוע, ו' בסיון (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח). יצויין שמחלוקת לגבי מועד נתינת התורה, תלויה בשאלה האם משה הוסיף יום אחד לשלושת ימי הגבלה מדעתו, או לא. הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב מסביר (קדושת לוי במדבר לשבועות), שענין "חג מתן תורתנו" הוא לא ציון היסטורי, אלא הכוונה שכל שנה ושנה בחג זה אנו מקבלים הארה הקשורה למתן תורה. ולכן, אין זה משנה מתי בפועל ניתנה התורה, אלא חשוב מתי עלה במחשבה לפני ה' לתת את התורה, שמרגע שעלה הדבר במחשבה לפני ה', נקבע לדורות שבכל שנה ושנה ביום זה יקבלו ישראל הארה הקשורה למתן תורה, ולכן, כיוון שה' רצה לתת את התורה בו' בסיון, יום זה נקבע לדורות כיום הארת מתן תורה, ואף על פי שמשנה הוסיף יום אחד מדעתו, נשאר בכל שנה יום זה כיום ההארה. רואים אנו בזאת את גודל מעלת המחשבה, ונלמד מזה שלא די שנלמד את התורה הק', אלא שכל מחשבותינו יהיה תורהדיג, מחשבה הוא אותיות בשמחה, ונלמד את התורה בדיבור ובמחשבה ונחיה עם שמחת התורה ונזכה לגאולה השלימה במהרה אכ"ר.

>>>>

אנו אומרים מידי יום בתפילה "פתח ליבי בתורתך" ר"ת הוא בגמ' יבק שהוא ר"ת יעינינו ביום קראינו" וס"ת ח"ך ואפ"ל שבא לומר שהוא לא תלוי רק בביגעת התורה אלא זקוק גם לתפילה, כמאמר חז"ל לאוקמי גירסא סיעתא מן שמיא היא, כן לחי"ך דהיינו ללמוד את התורה בשמחה ובחיוך.

תורת הים

התנצל מעומק הלב על הפגיעה בבחור, ועל כך שגרם צער לבחור, שבסך הכל עשה מעשה טוב, וביקש מהבחור מחילה בפה מלא. התלמיד לא יכול היה לדבר מרוב הלב. והחת"ם סופר הכריז: "אם אתה לא מוחל לי, אני לא ראוי למסור יותר שיעורים בישיבה", והחל לצעוד לעבר הדלת. חבריו של הבחור, היו צריכים לדחוק בו להגיד שהוא מוחל, ובכך להחזיר את הרב לשיעור.

תארו לעצמכם: החת"ם סופר, על כל גדלותו הענקית בתורה, מתחנן על נפשו למחילה מבחור שאולי נפגע ממנו וזאת מבלי שאמר לו או פנה אליו במילה! ...! סיפור זה מפעים

<><>

אל הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד (נהרג על קידוש ה' י"א תמוז תש"א) הגיע יהודי מתושבי העיר ברנוביץ' להתייעץ איתו בענייני מסחר.

כשסיים האיש לשטוח בפני רבי אלחנן את בעייתו, נטל ר' אלחנן את הגמרא ולמד בה מספר דקות, בעוד האיש ממתין לתשובתו. כשסיים ללמוד, סגר את הגמרא והשיב לו על שאלתו.

לתמיהת תלמידיו, הסביר ר' אלחנן: דברי תורה מיישרים את השכל, ואחר שלמדתי מעט, עזרני ה' לייעץ לו עצה טובה.

באחד ממאמריו כתב רבי אלחנן: מיהו בכלל הראוי לייעץ? המייעץ צריך שיהיה בר דעת, שלא יהיה נוגע בדבר, ואף לא נוגע בתחומים אחרים, שתהיה לו דעת תורה, והעיקר – שיזכה לסייעתא דשמיא,

ואת כל אלו זוכה להשיג רק מי שלומד תורה לשמה.

<><>

בעת כהונתו של הרה"ק רבי משולם איגרא זיע"א כרב ואב"ד בעיר טיסמניץ, נכנסו אליו פעם שני בעלי בתים מעיר סמוכה לדין תורה, ומתוך חומר וכובד העניין, ביקש הגאון שיפסיקו עתה ויחזרו למחרת. כשיצאו מביתו החליטו שאין ביכולתם להמתין עד יום מחר, והחליטו שאת דבר השאלה ישאלו לרב דמתא של העיר שלהם, וכן עשו. כששמע אותו רב את שאלתם הקשה והמסובכת, ביקש מהם שישבו אליו כעבור כמה רגעים, נכנס הרב לחדר אחר והתפלל להש"ת בבכיות גדולות שיעזרהו לפסוק את העניין הקשה שהובא לפניו.

ואכן נתקבלו תפילותיו, ונפל בדעתו לפתוח איזה ספר, ושם נתגלה לפניו אותה שאלה ממש והתשובה בצידה.

שמח הרב שמחה גדולה, ומיהר לצאת אל בעלי הדין ופסק להם את דינם.

כעבור זמן נזדמן לאותם שני בעלי הדין לשהות בעיר טיסמניץ, וחשבו שהגם שכבר נפסקה להם שאלתם, בכל זאת מן הראוי להיכנס לרבי משולם איגרא לשמוע מה היה הוא פוסק בכגון דא, נכנסו אליו וביקשו מחילה על שלא שבו אליו בעת ההיא, אומנם עתה מבקשים הם לשמוע את תשובתו. ענה להם רבי משולם את תשובתו, והנה היה זה ממש אותו פסק שפסק להם הרב של עירם. התחילו האנשים לחייך, ראה זאת רבי משולם ושאלם על מה ולמה מחייכים הם? אז סיפרו השניים את כל השתלשלות המעשה, שכיון שהייתה שעתם דחוקה פנו אל הרב של עירם כדי שיפתור להם את שאלתם, והוא אכן עשה זאת בתוך רגעים ספורים.

כששמע רבי משולם את דבריהם, התמלא התפעלות רבה, ואז חשב בלבו, שאם היה ביכולתו של אותו רב לפסוק שאלה כה חמורה תוך כמה רגעים, אז מן הסתם הוא גאון גדול, ואם כן חייב הוא להקביל את פניו.

כאשר הגיע רבי משולם אל ביתו של אותו רב, התמלא הרב מורא ופחד, ומיהר להתעניין על מה ולמה הטריח הגאון את עצמו אל ביתו. סיפר לו רבי משולם כי התמלא התפעלות, כיצד עלה בידו לפסוק במהירות רבה כל כך שאלה עמוקה וקשה שכזו. הודה

בשעה שצבא גרמניה - הצבא הבלתי מנוצח - דפק בחוזקה על שערי ארץ ישראל, השתרר ייאוש הערבים כבר הכינו מחנות הסגר, ובשם פחות רשמי: "מחנות ריכוז".

רבי יוסף אברהם וולף זצ"ל (יא"צ ד' סיון) היה משחזר את שני סוגי הקולות שעלו באותה שעה מתוך המחנה.

מחד גיסא: "ברור לי שעד חג השבועות יגיעו הנה!" - "אתה טועה עד ל"ג בעומר", וכי אנחנו טובים מאחינו באירופה?

ומאיך גיסא: "למה רגשו יהודים? טנקים גרמניים? הם אינם מסוכנים כלל, אם נגזר עלינו בראש השנה לחיות, - 'מי יחיה', הטנקים לא יפגעו בנו, גם אם כבר יעמדו על אדמת ארץ הקודש" - כך אמר מרן הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל ר"י סלבודקה' בבני ברק. ואילו מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל ר"י מיר' בירושלים אמר, אמנם אין נשק, אבל יש דרך להימלט מצרת היטלר - תורה ותפילה.

בחסדי השם לאחר שכבשו עשרים מדינות (!) נוצחו ה"בלתי מנוצחים" בשערי ארץ ישראל. ולא להגיעו לבקר לא בשבועות ולא ב"ג בעומר.

למעשה, מההתרחשות הזו טווה הרב וולף חוט קדימה, לתקופות קשות שחלפו על היישוב בארץ הקודש בהמשך - וזה אקטואלי אף לימינו אנו:

לא רקדנו ביום החלטת האו"ם על ייסוד המדינה - ואיננו מתייאשים כאשר פוקדים קשיים את יושבי הארץ. אנחנו לא הולכים בשולי הדרכים לא ימינה ולא שמאלה אלא צועדים בשביל הזהב בבחינת "ושם דרך" (תהלים נ, כג) שדרשו חז"ל (מועד קטן ה, א) כל השם אורחותיו זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה, שנאמר "ושם דרך" אל תקרי ושם אלא ושם (בשין ימנית).

ומפרש הרמב"ם שכוונת הפסוק לצעידה בשביל הזהב - ואז יתקיים המשך הפסוק "אראנו בישיע אלהים".

(מוסף שב"ק)

החת"ם סופר היה ראש הישיבה בפרשבורג והעמיד תלמידים הרבה. בישיבתו למד תלמיד חסר אמצעים, אך כשרוני מאוד. הוא הציע לחבריו עסקה: הוא יכתוב עבורם את שיעוריו של החת"ם סופר, מילה במילה, והם יתנו לו בשכרו חמישה זהובים. החברים הסכימו להצעה המשתלמת, בפרט באותם ימים טרום עידן אמצעי ההקלטה. אך התלמיד לא הסתפק בכך. "אני יכול לכתוב את השיעור, ובנוסף לתאר את תנועות הידיים של ראש הישיבה בזמן השיעור", אמר התלמיד. סיכמו החברים להוסיף לו עוד חמישה זהובים כעבור תיאור תנועות הידיים.

מספר שנים לאחר מכן, עלה החת"ם סופר למסור את השיעור השבועי. היה זה אותו שיעור שנמסר כמה שנים קודם לכן, שהועלה על הכתב על ידי אותו תלמיד, בצירוף תנועות הידיים. השיעור התחיל, והבחורים קלטו שתנועות הידיים של הרב, זהות להפליא לתנועות הידיים בשיעור הכתוב. ובהיכל בית המדרש החלו חיוכים.

החת"ם סופר שראה את המתרחש, דרש להבין על מה ולמה. והתלמידים הסבירו לו את פשר העניין. החת"ם סופר שמע את הדברים והכריז: "אם אתם יודעים את השיעור לבד, אז אני מיותר". קם, סגר את הגמרא, ועזב את בית המדרש.

מובן מאליו כי פניו של אותו תלמיד, נפלו. הוא לא שיער שכך יקרה, ופחד מאוד מהקפדתו של רבו. בנוסף, לא עברו אלא שעות ספורות, והשמועה בישיבה אמרה כי ראש הישיבה ימסור שיעור בבוקר למחרת, והוא מצווה על כל התלמידים להגיע. איש בל ייעדר! התלמיד היה בטוח, כי הנה הוא עומד לקבל גערה מהחת"ם סופר, ולא ידע את נפשו.

למחרת, חבריו היו צריכים כמעט לגרור אותו בכוח לשיעור, מפוחד כולו. עד שהחת"ם סופר החל לדבר. בדבריו המפתיעים

הרב על האמת וסיפור, כי אומנם לא ידע מה להשיב, ובכה במר נפשו להשי"ת שיחלצהו מן המיצר ויעזור לו, וכך היה .

כששמע רבי משולם את הדברים סרה התפעלותו בבת אחת ואמר: "לבכות גם אנו יכולים, אולם הדרך הנכונה היא לעמול בתורה". נפרד ממנו, נתן לו שלום והלך לו לדרכו.

◇◇◇◇

אמר דוד המלך: "שש אֲנִי עַל אֲמֶרְתְּךָ כְּמוֹצֵא שֶׁלֵּל רָב" – דוד המלך זועק: התורה משמחת אותי יותר מכל שלל העולם, ממילא אני נוהג בה כמוצא שלל רב, זורק כל הבלי עולם וממלא מתורתך הקדושה. וזה מה שהקב"ה אומר לו: 'אם חיים אתה צריך יסורין אתה צריך, כדכתיב ודרך חיים תוכחת מוסר', בודאי שלדוד המלך הם אינם יסורים, אבל אנחנו קוראים לזה יסורים, כי להיפרד מכמה מנעמי עולם הזה נראה לנו ממש מסירות נפש, כשבפועל צריך להיות שוטה מופלג כדי לוותר על דקות ושעות של לימוד התורה, בשביל קצת גשמיות, בשביל גרביים מחוררות.

האדם נשלח לעולם החולף, בידו לאגור אוצרות גדולים של תורה ומעשים טובים המקנים לו חיי נצח, אבל הוא גם יכול לבזבז אותם על תנאי חיים גשמיים משופרים.

כמובן שהיצר מושך לחיי הנחנתות, האדם הרי רוצה לרכוש תורה וחכמה, אבל כשתנאי חיי הגשמיים מופרעים הוא מתוסכל, הוא מרגיש יסורים, קשה לו לוותר על התנאים הגשמיים.

אומרים חז"ל הקדושים: כשאתה ניגש לזכות לרכישת החכמה, תחשוב שאתה חי בתנאי מדבר, מה שיש לוקחים, בלי להתפנק ובלי לנסות להשיג כל הזמן עוד ועוד. רק כך יכול האדם להפוך לכלי מחזיק ברכה, כדי לקבל את התורה הקדושה מהבורא יתברך.

◇◇◇◇

במלחמת העולם הופצצה לונדון מן האויר, והממשלה הוציאה צו גיוס גורף על כל איש ואשה ברחבי המדינה. אמנם פטרו את בני הישיבה מגיוס, אבל עשרות הפליטים שלמדו בישיבה חויבו בגיוס, ואם לאו – יגורשו לאירופה הכבושה. דרשו מראש הישיבה הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל להסגיר לידיהם את הפליטים, שיתנדבו לשרת בבתי החרושת ליצור נשק לעזרה במלחמה.

ראש הישיבה נכנס לבית המדרש נסער, וקרא: "אנו מוכנים למסירות נפש! אפילו יאסרונו נשב בתאי הכלא ונלמד! התורה היא חיינו, ולא יצליחו לנתקנו ממנה!"

כשראו השלטונות את נחישותו, סברו שהוא מסית את הבחורים שלא להתגייס, גזרו להגלותו מלונדון, לבטל השפעתו על בני הישיבה. התערב רבה הראשי של אנגליה, וטען שהבחורים אינם מוסתים. באמת ובתמים אינם חפצים אלא בלימוד התורה. הוקמה ועדה שתבחן את הנושא. הועדה זימנה אליה בחור אחר בחור. סיפרו על מצב החרום והצורך הנואש בידיים עובדות ובעזרה למאמץ המלחמתי. בזה אחר זה שמעו מהבחורים שתורה מגנא ומצלא, ואינם חוששים כלל וכלל. הכל בידי שמים, ולומדי התורה פועלים יותר מכל פעולה גשמית.

התכנסו חברי הועדה להסקת מסקנות, ובאותו יום ישבו בני הישיבה בתענית. זעקו בסדר תפילה מיוחד שתיקן ראש הישיבה. ואכן התענית הועילה. הועדה החליטה שבני הישיבה חולים בנפשם, וממילא פטורים מחובת הגיוס. לא זו בלבד שהחליטו להשאיר את ראש הישיבה בלונדון, אלא שהועדה ציינה אותו לשבח על נכונותו לעמוד בראש מוסד לחולי נפש. יתר על כן, המליצו לכלול את הישיבה בין בתי החולים שהמדינה תומכת בהם, ולתקצב אותה באופן מלא...

(הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א)

"היצר הרע" – היה ה'שפת אמת' אומר – "אינו מיוחד לא מ'חובת הלבבות' ולא מ'ראשית חכמה', גם הוא מכיר אותם... אולם, עם גמרא הוא לא מתמודד... הגמרא דורשת עיון..."

◇◇◇◇

פעם נכנס אל הגה"ק ה'שפת אמת' מגור זי"ע ראש חודש אלול, הגאון רבי דב בעריש איינהורן זצ"ל מאמסטוב, ושאל אותו איזה

ספר מוסר ילמד כדי לעורר את לבו לתשובה לקראת הימים הנוראים?

"בערש"ל" – ענה לו ה'שפת אמת' – "כל ספר מספרי המוסר הוא טוב ויקר, אבל מהתעמקות בסוגיית 'מנה לי בידך והלה אומר איני יודע' אתה יכול להעפיל לרום המעלות..."

◇◇◇◇

על כח התורה אל מול כוחות הסטרא אחרא, נוכל ללמוד מהסיפור הבא, אותו סיפר הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, אב"ד קוממיות:

סוגיית חובת הגיוס לצבא הפולני, היתה מהסוגיות הקשות באותם ימים, והיא היתה אימתם של בחורים רבים. הם היו באים להתברך אל הגה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע, שיצילם ה"ית מגזירה זו.

פעם בא אליו בחור מ'ביאלה' באותו ענין, והרבי הורה לו שילמד משניות סדר טהרות בעיון, ובזכות זה בעזה"ת ינצל מהגיוס לצבא. הבחור עשה כדברי הרבי, ובכל זאת הוא נתפס וגויס בכוח לצבא, ונשלח לשרת במקום מרוחק, שם מונה לעוזרו האישי של א' מהקצינים הבכירים.

גם שם, תוך כדי השירות הצבאי, לא מש מהוראת רבו, ובכל עת שיכל התגנב ולמד משניות טהרות. פעם נכנס אליו הקצין באמצע הלילה ומצא אותו כשהוא לומד משניות טהרות. זו היתה עבירה לא פשוטה, לימוד תורה תוך כדי השירות הצבאי נחשב בגידה במולדת. הבחור נבהל מאוד, אלא שהקצין בעצמו הרגיע אותו, הוא קרב אליו ולחש לו: "אל דאגה גם אני יהודי..." וכשראה שמשניות טהרות פתוח לפניו, ביקש ממנו שיבאר לו משנה אחת שמעולם היתה קשה לו. הבחור ביאר לו את המשנה בטוב טעם, והקצין התפעל מאוד מידעו ותיוסברותו.

"מה שמך? ומהיכן אתה?" שאל אותו הקצין. הוא אמר לו את שמו וסיפר לו שהוא מ'ביאלה'. "גם אני מביאלה..." – אמר לו הקצין – "ואני מכיר את סבא שלך... והאמת" – המשיך הקצין בדבריו – "לא הייתי עוזר לך, כי אני כאן, במקום הנידח הזה, בגלל סבא שלך... הייתי בחור יתום, וסבא שלך מסר אותי לשלטונות הצבא, כדי לשחרר את אחד מצאצאיו... בכל זאת אני מוחל לו מחילה גמורה..." בתום דבריו שחרר אותו הקצין מהשירות הצבאי והבחור שב לביאלה לבית הוריו.

כשחזר הבחור וסיפר לרבי יחיאל מאלכסנדר על הצלתו באורח פלא בזכות לימוד משניות טהרות, אמר לו: "כל ענין גיוסך ולימוד המשניות, היו רק כדי שתשמע שהוא מוחל לסבא שלך במחילה גמורה..."

בדרך לאושוויץ, פולין, שבועות תש"ד

הרכבת זזה, חוצה את הרי הקרפטים בדרכה לפולין. קול עולה לפתע מבין היהודים: "הנכם יודעים איזה יום היום?", יודעים ועוד איך. שיחה חרישית מצמררת עוברת בין היושבים בקרון, ערב חג השבועות היום, ליל חג מתן תורה בפתח, עוד מעט ושעת השקיעה מגיעה. יהודים יקרים יושבים כאן, אין אלה "יושבי קרנות" חלילה. באמצע הקרון יושב רבי אברהם מאיר ברון, יהודי צדיק, ושפתותיו אינן פוסקות מלמלמל דברי תורה ותפילה, ופרקי תהילים. ר' אברהם מאיר – הלא הוא זה שהיה משכים מדי בוקר ומקדים לבא לבית הכנסת, קיץ וחורף, לפני כולם. כעת עומד את כולנו "הקיצו נרדמים, חג השבועות היום, ישועת ה' כהרף עין, עוד יום שלם לפנינו. גם מחר חג, יום טוב שני של גלויות, הכל יכול עוד לקרות, עוד נקום לבוקר יפה". בינתיים הקטר שועט קדימה אל היעד. נוסעים ללא הרף זה יומיים ברציפות, אחרים ממלמלים פרקים מתפילת החג, אחרים שוככים שרועים על רצפת הקרון מהורהרים, אין מקום ליישור איברים או מקום למדרך כף רגל. קול עולה פתאום בקרון ומשבית את הדומיה. ר' אברהם מאיר שלנו, מחזיק במחזור של שבועות ומשמיע בקול את הפיוט הידוע "אקדמות מילין ושריות שותא" שחובר ע"י אחד הקדמונים, במיוחד לחג מתן תורה, הוא משמיעו במנגינה המסורתית – כשמזמזם חרישי מלווה אותו.

(יהושע דנציגר, "אחד מעיר")

נעימות חיים

יזל מים מדליו שמהן תצא תורה (במדבר כד, ז)

ומפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן אמר רב יוסף שלא יאמרו תורה ירושה היא (נדרים פא).

הצוואה בידיהם. "אני את שלי עשיתי", הפטיר והלך. מיד בלכתו, החלו הבנים מדברים זה עם זה ללא סדר. זה עתה התגלתה בפניהם העובדה כי אביהם הותיר להם את נכסי הדלא נידי בלבד, ואילו כל הונו הרב הצבור במטבעות ויהלומים נותר כמוס וצוואתו הוא לא הזכירו כלל. חיפושים ופניות לבנקים איתם עמדו בקשרי מסחר לא העלו מאומה, הכסף "עשה לו כנפיים" וכאילו פרח עם הנפטר לשמי מרום. ימי השלושים עברו, הבנים התכנסו שנית לזכר אביהם ואחר נפרדו איש איש למקומו. דור הולך ודור בא, ירושלים משנה את פניה, השלטון התורכי מפנה את מקומו לכובש הבא בתור - לבריטים, ובית משפחת ליפקין על מקומו עומד, ולמרות רצונם העז למכור את הבית נמנעו הבנים מלעשות כן מחשש שאביהם הטמין את היהלומים והזהב במקום סתר בבית. על הדלת עדיין מתנוסס שלט העץ העתיק, ואכן, קיימו בניו וצאצאיו את צוואתו ולא משו מביתו. גם הספרייה נשמרה.

והנה נתגלגלה השמועה: "צאצאי משפחת ליפקין שבו למקורם". יום אחד, עת שב מבית מדרשו, נכנס אחד מהנכדים למשפחת ליפקין לספרייה הסב כדי לחזור על תלמודו. הוא ניגש לארון הספרים והוציא ממנו מסכת נדרים, הניח את הכרך על השולחן והחל לדפדף בין דפיו עד למקום הרצוי לו בדף מח עמוד ב', שם עוסקת הגמרא באדם שאינו רוצה להוריש את נכסיו לבנו שסר מדרך התורה אלא לנכדו אם ישוב למוטב. הוא החל ללמוד, הפך את דף הגמרא והנה רצדו מול עיניו אותיות שנכתבו בעט נובע לפני שנים רבות:

"נכדי היקר, איני יודע אם נכדי אתה או ניני, אולי אפילו ניני לניני, אך שמחה גדולה מציפה אותי ברגע זה, כשאתי מנסה לדמיין בראשי את אחד מצאצאיי העמל בתורה. אם פתחת את הגמרא, סימן ואות הוא שנמנה אתה על חובשי ספסלי בית המדרש. גש יקירי אל עץ הברוש העומד בפנינת החצר, עמוד ליד גזעו ופסע שבעה צעדים לכיוון הבית. עמוד במקומך, חפור באדמה, כל מה שתמצא שלך הוא, מסבך האוהב."

ואכן נאמנה האדמה לבעליה, שאצרה בקרבה במשך הדורות את ארגז מטבעות הזהב והיהלומים שהטמין בה אבי משפחת ליפקין כמתנה לצאצאו שישוב למוטב לדרך התורה והמצוות.

(קבלת שבת מהספר 'בך בטחונ' - ויקרא - מאת הרב צבי נקר)

לוויה רבת משתתפים שרכה דרכה בסמטאות ירושלים בואכה הר הזיתים.

בקהל המלווים נמנים גדולי הרבנים ותלמידי חכמים, סוחרים ובעלי עסקים ואנשים רבים שהכירו את הנפטר הדגול הרב ליפקין ז"ל. גם המושל התורכי של העיר שלח משמר כבוד ללוות את ידידו עתיר הנכסים למנוחתו האחרונה.

מסע ההלוויה נעצר מול בית הכנסת בו נהג להתפלל, ובחלל הרחוב הדהד קול בניו האומרים יתגדל ויתקדש שמייה רבה.

למגינת ליבו, לא זכה הנפטר שצאצאיו ימשיכו את דרכו. חזותם העידה עליהם שהם אינם שומרי תורה ומצוות, ולא פעם נכשל מי מהם בלשונו ועיוות את המילים המוכרות של הקדיש. מסע ההלוויה הגיע לקיצו את שורת ההספדים הנרגשים חתם ישיש מקרובי המשפחה - ר' וולך שמו, וסיים

את דבריו בקול חנוק: "יהי רצון שיזכה הנפטר הדגול איש חסד ובעל צדקה גדול לראות נחת יהודית מכל צאצאיו".

הגולל נסתם, והמלווים התפזרו בשקט איש איש לדרכו. ביתו המפואר של הנפטר המה מנחמים שבאו להביע את תנחומיהם הכנים.

ביום האחרון לימי השבעה, הופיע בבית המשפחה ר' וולך הישיש וביקש להמתיק סוד עם בניו של הנפטר. הדריכות גברה לאחר ששלף מכיס מעילו מעטפה לבנה עליה היה מוטבע חותם בית המסחר של אביהם. אט אט פתח ר' וולך את המעטפה והוציא מתוכה גיליון והחל להקריא: "בני ובנותי היקרים, האהובים לי מאוד. אין אדם יודע את יום מותו ועל כן נתיישבתי

היום בעודי צלול ופיקח כדי לצוות את נכסיי, אחר לכתו מעמכם לעולם האמת. אני מצווה כי כל נכסיי יחולקו ביניכם שווה בשווה וכולי תפילה ותקווה כי השלום והשלווה ישכנו במשפחתנו לאורך ימים. יקירי, נכסים רבים וטובים מוריש אני לכם, אך בקשה אחת צנועה לי אליכם. אנא, את הבית בו התגוררתי אל תמכרו ואל תשכרו, אלא אתם ובניכם אחריכם עד עשר דורות תשכנו בו.

כמו כן מצווה אני כי כל עוד אתם שוכנים בביתי אין לשנות ואין להזיז ממקומו את חדר הספרייה בו השקעתי עמל וטרחה מרובים. אוהבכם, אבא."

ר' וולך נאנח קלות ונפנה ללכת לדרכו כשהוא מפקיד את

תורה היא וצריך ללמוד

למצוא מנין לתפילת מעריב בשעה זו! האפשרות היחידה למצוא מנין בשעה כזו היא רק בביהכ"נ הגדול שבשכונת 'זכרון משה', במרכז העיר... אך כיצד מגיעים עתה כשהתחבורה הציבורית כבר מזמן אינה פועלת..."

"החלטתי לעשות השתדלות. יצאתי מהבית והרחקתי לכת עד כביש רמות המרכזי, בניסיון למצוא טרמפ, אך הכביש היה כמעט ריק. מכוניות בודדות שחלפו על פני שעתו ביעף ולא עצרו כלל. לאחר המתנה ממושכת בקור הירושלמי העז החלטתי:

אם בתוך עשר דקות מוצא אני דרך להגיע ל'זכרון משה' - הרי טוב, ואם לאו - הריני חוזר הביתה, ובלית ברירה אתפלל ביחידות, וההכרח לא יגונה... והנה כעבור שבע וחצי דקות בדיוק, נעצרת לידי מכונית, ובתוכה יהודי שהכרתי משכונתנו. 'להיכן?' - הוא שואל אותי בחביבות. 'לזכרון משה!', ענית. 'טוב מאוד! גם פני מועדות לתפילת מעריב ב'זכרון משה!'".

משהגענו לביהכ"נ כבר המתינו שם 5 אנשים שעדיין לא התפללו, יושבים ומצפים למניין שיתאסף. לאחר שהגענו, עדיין חסרו שלושה למניין. חלק מהאנשים, בראותם כי אין מניין, רצו ללכת לביתם, אך אני התחננתי שימתינו עוד מעט, כיוון שמוכרח אני להתפלל בציבור! ולבסוף היה גם היה. החלה תפילת ערבית, שעבורי הייתה מיוחדת במינה. התפללתי ברגש ובכוונה רבה מילה במילה, ושהגעתי בתפילת שמו"ע לברכת 'אתה חונן', נפתח ליבי בפתע פתאום. פרץ דמעות אדיר ניגר מעיני ללא הפוגה! בכיתי ובכיתי בפינת ביהכ"נ. מעולם לא חוויתי חוויה שכזו, מעולם לא בכיתי בכי שכזה..."

"עמדתי שם בפינתי בברכת 'אתה חונן' בלבד בערך כשלוש רבעי שעה... כשציבור המתפללים סיים מזמן את תפילתו והתפזרו. יצאתי מתפילה זו כאיש אחר לגמרי, והרגשתי ככריה חדשה! היות והשעה הייתה כבר סמוכה לזמן תפילת שחרית בותיקין ודרך חזרה לביתי עדיין לא הייתה לפני, החלטתי ולהמתין עד אור הבוקר. בינתיים שלפתי גמרא סנהדרין מן הארון, והתחלתי ללמוד בה. והנה, להפתעתי העצומה אני מרגיש שפתאום אני קולט ומבין! בבת-אחת נפתח לי הראש! חשתי בלימודי טעם מתוק וערב עד מאוד, כפי שמעולם לא הרגשתי. בפעם הראשונה בחיי קראתי את המילים ב'תוספות' והבנתי את עומק משמעותן..."

"בתפילת שחרית, משהגעתי לברכת 'אהבה רבה', נפתח ליבי כאולם: 'אבינו אב הרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בליבנו בינה ל-ה-ב-י-ן ו-ל-ה-ש-כ-י-ל וכו', ו-ה-א-ר-ע-י-נ-י-נ-ו ב-ת-ו-ר-ת-ך. ושוב, בברכת 'אתה חונן' גאה ליבי בבכי נורא. עמדתי בברכה זו זמן ארוך מאוד, עד שהבכיות של מעריב דאתמול לא היו אלא כמשל לעומת שחרית זו! לאחר תפילת שחרית חזרתי לביתי, סעדתי פת שחרית ונכנסתי תיכף לחדרי. הוצאתי את הגמרא והתחלתי ללמוד בחשק רב והתלהבות עצומה ללא הפסק, עד כניסת השבת, אז יצאתי לביהכ"נ לתפילת ערב שבת".

"לאחר התפילה חזרתי עם אבי לסעודת שבת, שהייתה מלאה שמחה ואושר עצום לכל בני המשפחה כולה. לאחר הסעודה פנה אלי אבי בבקשה, שהגיעה העת לפרוש למיטתי ולישון מעט, שזה כבר למעלה מיממה וחצי שלא נתתי תנומה לעפעפי".

אמרתי לו: 'אלמד נא מעט ואחר כך אלך לישון...', אך אותו 'מעט' נמשך כל ליל שבת, עד שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית... לא הייתי מסוגל לעזוב את תלמודי מרוב שקיקה. בשחרית של שבת הלכתי עם אבי לביהכ"נ לתפילה, ולאחריה לסעודת שבת בשמחה עצומה. לאחר הסעודה כבר ראה אבי שאני מותש וחלוש, והכריח אותי ללכת מיד לישון כדי צרכי..."

"מאותו היום ואילך נפתחו לי שערי אורה, שערי תורה, נעשיתי מתמיד גדול, בעל הבנה עמוקה וסברה ישרה בכל דבר, וזכותי, בסיעתא דשמיא מופלאה, להתעלות עצומה בכתרה של תורה!".

(פניני בית הלוי- מתוך הספר 'התעלות')

אחת מהשיבות הקטנות החשובות שבירושלים, ישב בחור בן טובים, שלא הצליח בתלמודו. מוחו היה סתום והלימוד לא נקלט בראשו, אך רצונו היה עז ונחוש. הוא ניסה את כוחו שוב ושוב... ללא הצלחה. על אף היותו בחור ירא שמים, נעים הליכות ובעל מידות טובות, לא עלה תלמודו בידו.

אחד הר"מים בישיבה נקשר עד מאוד בנפש הבחור והשקיע בו רבות. מדי יום היה יושב עמו לאחר השיעור כדי לשנן עמו את הגמרא עם התוספות והמפרשים, אך ללא הועיל... מגיד השיעור המסור היה אובד עצות. זוהי תופעה נדירה למדי, שכן על פי רוב מי שמשקיע ומתייגע בתלמודו, הרי הוא מתעלה ומצליח, לכן החליט מגיד השיעור לנסוע עם הבחור אל מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, לבקש עצה וברכה.

בהגיעם אל הרב פתח מגיד השיעור בדברי שבח על הבחור הניצב עמו, על תפילותיו והליכותיו ועל יראת השמים שלו, וציין כי למרות כל זאת - אין תלמודו עולה בידו כלל. חייר רבי חיים למשמע השאלה, ואמר: "כנראה צריך קצת יותר יגיעת התורה, שאין התורה נקנית אלא בעמל ויגיעה קשה!". השיב מגיד השיעור, כי יכול הוא להעיד מקרוב שיגיעה רבה יגע אותו בחור, ומנסה הוא בכל כוחו, אך הראש חלש ואינו מצליח לקלוט ולהבין! פנה רבי חיים קניבסקי אל הבחור ושאלו ברוב חיבה: "האם הנך מתפלל ומבקש על הצלחת התורה?". "בוודאי! תמיד בוכה אני ומבקש על כך, אבל, לצערי, עדיין לא נענית". אמר הבחור. "תקבל על עצמך להתפלל תמיד תפילה בציבור, ושלא להפסיד תפילה בציבור גם אם תצטרך לזה מסירות נפש!". חתם רבי חיים קניבסקי את השיחה, וברכם לשלום.

חלפו ימים, הבחור סיים את לימודיו בישיבה קטנה, והתקבל לאחת הישיבות הטובות והגדולות ביותר, הודות ליראתו ונועם הליכותיו.

והנה, לאחר מספר שנים הופיע הבחור בישיבה הקטנה בה למד בנערותו, ונכנס לביקור בחדרו של אותו מגיד שיעור, ששמח לקראתו מאוד. והנה הניח הבחור לפניו קונטרס נאה של חידושי תורה על מסכת יבמות. הרב עלעל מעט בקונטרס, ומצאו מלא וגדוש בחוכמה ובעמקות נפלאה, ומלבד הבהירות וההסברה היפה בהצעת הדברים, ניכר היה כי המחבר ניחן בכוח חידוש נדיר, כתלמיד-חכם מופלג!

"מי הוא הרב המחבר?" שאל, "כנראה מדובר בתלמיד-חכם חשוב ביותר!". הבחור לא הבין את השאלה: "מה זאת אומרת מי המחבר? אני כתבתי וערכתי את הקונטרס, בס"ד, ובשביל כך באתי הנה להגיש את פרי ביכורי. שיערתי שלאחר ההשקעה המרובה שהשקעתם בי הצלחתי, בוודאי תשמחו לראות את תוצאות עמלכם!". הרב עמד נפעם: "אתה הוא המחבר?! הרי רק לפני שנים מספר, בהיותך כאן בישיבה קטנה, לא הבנת כמעט כלום! תוספות אחד לא הצלחתי להכניס בראשך על בורין, וכיצד התחולל שינוי אדיר כזה מקצה לקצה?"

בחיוך צופן סוד סיפר הבחור לרב דברים כהווייתם: "בתחילת לימודי בישיבה הגדולה באמת לא הבנתי כמעט כלום, כהרגלי מימים ימימה. חבריי עולים ומתגדלים בתורתם מדי יום ביומו, ואילו אני תקוע כמעט כמדרגת ילד בחיידר... והנה לקראת סוף 'הזמן' יצאה הישיבה לנסיעה למקומות הקדושים בצפון. היה זה ביום ה', ערב ראש חודש מוקדם. הטיוול נמשך עד שעה מאוחרת בלילה, וכשחזרתי לביתי בשכונת רמות בירושלים הייתה השעה מאוחרת מאוד. ישבתי עם הוריי ושוחחתי עמהם בניחותא על חוויות הנסיעה והיום, ולא שמת לי לב כלל איך השעון מתקדם ומתקדם".

"לפתע תפסתי את עצמי בבהלה: עדיין לא התפללתי מעריב! מחוגי השעון הראו על השעה 3:00 בלילה! זכרתי היטב את הקבלה שקיבלתי על עצמי ע"פ הוראת הגר"ח, שלא לוותר על תפילה בציבור בשום אופן, אבל לא ידעתי מה ניתן לעשות בשעה שכזו. בכל שכונת רמות, על כל בתי הכנסת הרבים שבה, לא ניתן

שקיעות התורה

השטרות נכתב תאריך שנת הדפסתו, יקחו נא את השטרות שנמצאו באדמה ויבדקו מה התאריך הנכתב עליהם, כי סכום נכבד כזה נבנה מהרבה שטרות – לכה"פ 200 שטרות של \$100, ואם הם הגיעו למקום המסתור רק לאחר פטירת האב בוודאי ימצאו כמה שטרות מתאריך שלאחר פטירת האב, ויישארו בחזקת בעה"ב הדר שם כעת, אמנם אם ימצאו כולם בתאריך שמלפני פטירת האב יהיה מוכח הדבר שאכן האב הטמינם שם והם שייכים לבנו. ע"כ.

ומספר החתן רבי אהרן, שלאחר שבוע פגש את חותנו, ושאלו מה נעשה למעשה, אמר לו הגר"נ איני יודע, לא הבין ר"א, ושאלו כיצד אין השווער יודע והרי היה מונח בדין התורה הלזה ראשו ורובו, אבל הגר"נ בשלו – איני יודע, והסביר לו, כל עוד שהיה נוגע לפסק דין הייתי שקוע בענין זה, אבל לאחר שיש כבר 'פסק' מה איכפת לי – וכי אתעניין בסתם נארישקייטן, מה היה המציאות ולמי שייכים המעות, והרי אין בזה כל ענין של דין תורה או נוגע למעשה – כי ה'פסק' כבר נפסק מפורשות, ומעתה יש רק מקום לשני הנידונים בעצמם לדעת מה המציאות שהיתה ומה ה'עסק' שלי לדעת זאת.

ללמדנו, שקיעות בתורה עד היכן היא מגעת, רק מה שהיה קשור לתורה היה שקוע בזה, וברגע שאינו נוגע לעצם התורה אין לו כל התעניינות בזה. אנו איננו במדרגה זו – אוהבים אנו לדעת מה נעשה בעולם – איזו לחרב ואיזו לשלום וכו', אבל עכ"פ הבה נשמור בעת הלימוד להיות שקועים לגמרי בתורה.

(כל העלונים – אסדר לסעודתא)

מספר הגאון רבי אהרן מלובצקי חתן מרן הגאון הגדול רבי נתן געשטענער זצ"ל, מו"ח היה משמש כרב וכראש ישיבה, ומלבד זאת היה יושב כדיין בדיני תורה, והנה מעודו לא היה משתף את בני הבית במה שנעשה בבית הדין. פעם אחת סיפר בבית בליל שבת קודש מעשה נפלא שהיה באותו שבוע בבית הדין, וכך היה מעשת איש יהודי חלם בשינת הליל איך שאביו בא אליו בחלום – כשלושים שנה אחר פטירתו, וגילה את אוזניו הנה בימי חיי חסכתי והנחתי למשמרת סכום הגון \$20.000 והסתרתי תחת מרצפות הבית מתחת למקום שהיתה שוכנת מיטתי בחדר ההורים. לך נא אל מי שגר שם עתה (כבר נמכר הבית לאיש אחר) ואמור לו כי אוצר ממתין לך במקום פלוני וקח את האוצר לעצמך.

ויהי בבוקר והנה חלום. ותפעם רוחו. כי זה זמן רב שלא ראה את אביו. ומה גם שאביו הבטיח לו כעת סכום נכבד. ומסתבר שזה אמת. לאידך החל חוכך בדעתו, וכי נשתבשה דעתי... בעבור דברי חלומות אלך לשבור את הבית, לאידך חשב, מה אפסיד, אפילו אם יש רק אחוז אחד שיש צדק בדברים כדאי ללכת ולפתוח את ריצפת הבית. ואכן, החיש פעמיו לבית שהיה אביו דר שם, נקש על הדלת, ולפליאת בעה"ב שטח באזניו 'סיפור', אבי נגלה אלי בחלום... אמר לו בעה"ב. וכי מה אשם אני שחלמת בלילה. א"ל, לא. אני מדבר מחלום שנוגע לענין הבית הלזה, שאלו בעה"ב, וכי בעל מדרגה אתה שחלומותיך מעלין ומורידין... מה הינך עושה 'עסק' מחלום. אמר לו הבן, מה איכפת לך, תן לי לבדוק, אין הדבר שכיח שאבי יתגלה אלי בחלום, ועוד שהרי אמר לי על סכום מדויק במקום מדויק. ועתה שמע נא, תן לי לפתוח את הריצפה, אם לא נמצא מאומה אסדר לך בחזרה את ריצפת הבית, ואם אמצא הרי זה מוכיח שצדקו דברי החלום.

נתן לו בעה"ב רשות להכנס, נכנס הלה והחל לפרק את ריצפת הבית, והחל למצוא שטרות – עוד אחד ועוד אחד, מנה וספר ומצא שיש בידו ממש כדברי אביו – \$20,000 טבין ותקילין. אמר בעה"ב, הרי אני כבר דר כאן כמה וכמה שנים, המעות הללו שלי המה, כי ברשותי נמצאו, ואין לך כל הוכחה שהם שלך, מלבד סיפור דברים שחלמת בלילה... המוציא מחברו עליו הראיה. ענהו האיש, הרי לא ידעת מהמעות כלל וכלל, ואילו לא באתי אליך עם סיפורי החלומות לא היית יודע מזה עד עולם, א"כ הרי הם שלי, שהרי ראית שאבי נתן לי סימנים מובהקים – המקום והסכום, הרי לך ראיה שאבי הניחם שם. וזה היה הדין תורה השבוע, מי צודק, היורש או בעה"ב הדר שם כעת.

למעשה, הדיינים חיפשו ותרו אחר מוצא לסבך ולא מצאו, אמנם אחר כמה ימים של הרהור ומחשבה בדברים העלה הגר"נ עצה הפשוטה, והיא, הרי על

קול קראלי

עדכונים ♦ שיחות ודרשות ♦ סיפורים ♦ ניגונים

074-7962278 אידיש

03-7236730 עברית

שמעו ותחי נפשכם

כי הם חיינו ואורך ימינו

- רבינו, באתי להציע את עצמי למשרת רב ומורה הוראה כאן במקום הנופש. שמעתי שמבקשים איש אשר יסכים למלא את התפקיד.

- במה אתם עוסקים?

האיש הצל בכף ידו על עיניו מפני השמש, ובידו השנייה חיווה למרחק והשיב: שם, שניים שלשה מילין אחרי עיקול הנהר, ישנו כפר קטן, בן חמש משפחות יהודיות, ואנכי ה... שוחט שלהם.

- השוחט?

- כן, רבינו. השוחט.

- ובאת הנה כדי להציע עצמך להיות רב ופוסק לאלפי יהודים?

- כן, רבינו.

מפני הנימוס לא דחאו רבי אברהם מעל פניו אלא ביקש מתלמידים מובחרים ששהו במחיצתו כי ישוחחו עם השוחט בדברי תורה ואולי מתוך כך יבין כי טוב היה עושה לו היה מציע עצמו למשרה אחרת.

לאחר שעה שבו התלמידים אל רבם נדהמים ומשתאים.

רבינו! האיש בקי בכל חדרי התורה!

תלמיד חכם מופלג מיחידי סגולה, הננו לפניו כאסקופה נרמסת. רבי אברהם הזדרז אל השוחט, שוחח גם הוא בדברי תורה עמו וילפת מגודל ידיעותיו ורוב הבנתו.

מטבע הדברים ביקש רבה של קובנא לדעת על מה זה ולמה גאון שכמותו מתגורר בעיירה קטנה בלתי ידועה, בין כפריים בודדים. השוחט השיב בפשטות: רבה של קובנא! איני זקוק למאום. אני רוצה רק ללמוד ותו לא. את רצוני זה מניחים לי למלא בכפרי הקטן, אני שוקד על תלמודי בבית הכנסת הזעיר שעות על גבי שעות, באין מפריע. גן עדן בעולם הזה, כפי שאיני יכול למצוא בוילנא, בקובנא, בגרודנא או בסלבודקא.

הסיבה שהינתי להציע עצמי למשרה זו היא מפני שילדי הגיעו לפרקם ועלי לנדיינם. אך אצבור כאן את הדרוש לי ואשוב לפינתי השקטה.

* * *

סיפור מופלא זה שרד מלחמות וצרות כי הוא נושא בחובו מסר עמוק, שהזוכה ללמוד תורה מוצא בה את כל אושרו. תענוגו וסיפוקו באים לידי ביטוי בעצם לימוד התורה. אין היא אמצעי או דרך למקום, היא המטרה והיא המקום. אין צורך בשום דבר אחר.

כך ביקש בתקופה זו רבן יוחנן בן זכאי על רקע חרבותיה העשנות של ירושלים ובית מקדשנו: "תן לי יבנה וחכמיה". זה כל העולם.

(גליון מאורות דף היומי)

נהר הניימן הליטאי זרם ברוע, משל לא ידע כי בעבר הלא רחוק איכלסו שתי גדותיו מחנות צבא אויבים שנלחמו בחירוף נפש. אותה שעה היו מימיו נוצצים כשטיח זוהר הנפרש תחת חתן וכלה, ושמייו תכלת-מנוקד-בלבן חופים ממעל.

הימים - ימי קיץ. השנים - כמאז ומקדם, בין מלחמה למלחמה, בין מלחמת העולם הראשונה למלחמת העולם השנייה.

איזור נהר הניימן שימש מקום נופש קייצי לאלפי משפחות יהודיות. עיירת הנופש שקקה מידי קיץ באלפי יהודים, עמך ורבנים שבאו לשאוף אוויר ולהחליף כוחות. בין הנוכחים היה רבה האחרון של קובנא העיר, הגאון רבי אברהם דב כהנא שפירא, הי"ד. רבה של קובנא התפרסם בחייו הן מפני גדלותו התורנית, אשר באה לידי ביטוי בין היתר בספריו דבר אברהם, והן מפני דאגתו המיוחדת לכל יהודי, אשר התגלעה בשיאה בתקופת השואה, בבחירתו לשוב משוויץ, בה שהה לצרכי ריפוי, אל קובנא, כדי להיות עם צאן מרעיתו ולא להותירם בדד.

והוא אכן הנהיג קהל רב וגדול במצור ובמצוק, פסק בשאלות כבדות משקל, ובין היתר מפורסמת תשובתו על נוסח ברכת קידוש ה'.

במקום הנופש, על גדות נהר הניימן, נוכח רבי אברהם לדעת כי קיימת בעייה חמורה. אלפי יהודים שוהים במקום אך לא מונה רב פוסק מוסמך כדי להשיב על שאלות הלכתיות שונות המתעוררות השכם והערב. בין הנופשים היו רבנים ואישי הלכה, אך הללו, כאחרים, באו לפוש ולא היה זה הוגן להטריחם לעמול במקום הנופש, ולפיכך ראה רבי אברהם צורך לתקן את המצב ולהעמיד את הדת על תלה, עמד והקדיש סכום נכבד כמשכורת עבור הרב שיאות למלא משרה זו.

הורה, איפוא, רבי אברהם לפרסם באמצעים שונים כי המוצא עצמו ראוי למשרה זו מתבקש להציע את עצמו.

חלפו ימים אחדים. נקודה קטנה הלכה והתקרבה ממרחקים. סירה חבוטה, שבמשוטיה חתר עבדקן נמרץ, ריקדה בעדינות על המים. ציציותיו המתבדרות ברוח הקלילה דמו כמפרשים לסירה הזעירה ובעיני הנופשים נדמה המראה כציור לא מציאותי. מים חלקים כבדולח, פסי שמש זהובים צובעים את המים, דגיגים חוצים את הנהר מהכא להתם, כביכול ימצאו התם מה שלא מצאו הכא, ומעל הכל סירה קטנה, שזופת שמש. דאצ'ה.

הוא חבט במים פעם אחת נוספת וזינק החוצה מן הסירה היישר אל גדות הנהר. לאחר שקשר את שקשר וסידר את ססידר, ביקש לברר היכן שוהה רבה של קובנא.

לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק ב' אהבת ישראל ז"ע
בהרה"ק ברוך ז"ע
נלב"ע ב' סיון
ת. נ. צ. ב. ה.

גליון "אמונת חיים"

ע"ש ולזכר

הגה"ק **אברהם חיים** ז"ע
בן רבינו **אהרן ראטה** זצ"ל
בעל חוקי חיים
נלב"ע ה אלול תשע"ב
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרה"ח יצחק ברכר ז"ל

בהר"ר נחום זאב ז"ל
נלב"ע יא אייר ה'תשפ"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הגה"צ משה וועבר זצוק"ל

בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלבע יב כסלו תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרבנית רייזל רוט ע"ה

בת הרב **שמואל אהרן** זצ"ל
נלב"ע יז טבת תשפ"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

הזכות הגדולה לנשמתי בעולם האמת

שנת הלימודים של כיתה ה' הגיע לסיימה, והבן פנה שוב לאביו בדמעות ובתחנונים שישאירנו בבית הספר החרדי עוד שנה אחת. לאחר הפצרות מרובות נעתר האב לבקשה, כשהוא מדגיש: "אני מוכן לעוד שנה אחת בלבד, לא יותר מכך". אמו של הילד, שהגיעה מבית מסורתית, היתה דווקא מרוצה מאוד מצורת החינוך המוענקת לו, ועמדה כל העת לצדו. היא נהנתה לראות כיצד הוא מכבד אותם, איך הוא לומד בליה, כששאר בני גילו זרוקים ברחובות ומגיעים בשעות מאוחרות של הלילה.

הדיבור שלו היה נקי ומכובד, וסדר יומו היה מסודר להפליא. חלפה עוד שנה, ואף אחד לא האמין שהאב הסכים לבן, להאריך את החוזה בעוד שנה נוספת, ולאפשר לו ללמוד גם בכיתה ז' בתלמוד תורה, והפעם בזכות אימו שהתחננה עבור בנה. ואז, בסוף כיתה ז' הגיע המאבק הגדול. הבן כבר בגיל 14 ועומד בצומת דרכים: עלייה לישיבה או 'הזדמנות' אחרונה להכנס לתיכון ולהשלים את כל אשר החסיר.

הבן סיים את לימודיו בתלמוד תורה בפתח תקוה, ועבר לישיבה קדושה. הוא עבר לגור בפנימיה של הישיבה, ולמרות שאביו החריס אותו ולא התייחס אליו, הוא היה מגיע לשבתות ומכבד את הוריו, שר שירי שבת ואומר דברי תורה על השולחן.

השנים חלפו, הבן המשיך להתעלות ולגדול בתורה. כאשר הגיע הבן לשיעור ג' בישיבה לצעירים, נפטר סבו של הנער (אבי אביו), זה שבזכותו נכנס לבית הספר החרדי. הנער השתתף בהלוויה מירר בבכי על מות סבו שהכניסו לעולם התורה. לאחר ההלוויה ניחם הבן את אביו היושב שבעה, ומיד חזר לישיבה ללמוד לעילוי נשמת סביו. ביום החמישי של השבעה' מקבל הבן טלפון לישיבה. על הקו היה אביו שקרא לו בדחיפות להגיע הביתה.

הבחור נבהל קמעה, הרי כבר כמה שנים שאבא לא מדבר איתי כלל, ומה קרה כעת שאבא מבקש שאגיע בדחיפות?

הוא הזדרז לחזור לביתו, ולתדהמתו מיד כשהגיע לבית אביו, קם האבא מלוא קומתו לכבודו, התנפל עליו בחיבוקים ונשיקות והתפרץ בבכי מלא ברגש וחרטה, "צדקת, בני, צדקת", אמר כשהוא נסער כולו, ובעוד הבן עומד משתומם ונרגש כולו לנוכח המראה, הוציא האב דף לבן מכיסו, וביקש מהבן שיקרא את תוכנו.

היתה זו הצוואה של הסבא. בני המשפחה פתחו אותה ע"י העורך דין כעת, ביום החמישי לשבעה, ומה שהיה כתוב שם הפעים את כל בני המשפחה. הסבא היה עשיר גדול ובעל נכסים רבים, אותם קנה לפני שנים רבות, והם השביחו עם השנים והיו שווים עשרות מיליונים.

מתח רב שרר בקרב בני הבית לקראת פתיחת הצוואה, ותדהמה גדולה אחזה בכל הנוכחים למקרא השורות הראשונות של הצוואה, בהן כתב הסבא כך: "בראשית דברי, אני קובע בנוכחות עורך דיני, כי 50 אחוז מכל שווי נכסיי ביום שאפטר, יהיה שייך בשלימות לנכדי היקר – זה היחיד הלומד תורה בישיבה, המעמיד את העולם בזכות תורתו, ובמידותיו הנאצלות ובמעשיו הטובים, ראוי הוא לרשת חצי מכל נכסיי, אשר היא הזכות הגדולה לנשמתי בעולם האמת", ורק אחר כך חילק בין כל הקרובים את שאר ירושתו.

אבי הנער בכה ללא הפוגה ואמר לבנו: "בורא עולם הראה לי כי מי שמתמסר ללימוד התורה – אין לו דאגות פרנסה. ה' יתברך מפרנס אותו בעצמו, מפני שהוא הסיר את כל עמלו בעולם לכבוד ה', אזי גם ה' מסיר את כל דאגות העולם למענו.

אמנם למדתי זאת בדרך הקשה, אך משנוכחתי בכך, אני מודה ומתוודה: טעיתי, וה' הטוב יכפר בעדי. ומעתה כל שתראה – אעשה למענך. החינוך שלך גורם לי נחת, התורה שלך גורמת לי נחת – המשך בדרכך ותלמד אותי גם ללמוד", סיים האב.

(להתעדן באהבתך)

את המעשה המדהים הבא סיפר הרה"ג רבי ניסן גולדברג, ר"מ בישיבת 'אור ישראל' הגדולה: היה זה לפני כמה שנים בעיר 'פתח תקוה'. באחת המשפחות הגדולות, החל אחד הבנים לעשות תפנית בחייו – הוא נכנס למסגרת של תלמוד תורה בחינוך התורני. היה זה דבר פלא, שכן כל ילדי המשפחה המורחבת גדלו במוסדות ממלכתיים. ואם תשאלו כיצד זה קרה?... סבו של הנער, אשר זיק של יהדות עדיין מפעם בו, ביקש מבנו (אביו של אותו נער), שישלח את הילד לבית ספר דתי, כדי שידע לפחות להיות שליח ציבור ולומר קדיש בבוא היום.

האב הסכים, אך התנה מראש שהלימודים בבית הספר הדתי יהיו "רק עד כיתה ה'", ומיד לאחר מכן יעבור הילד לבית ספר רגיל על מנת שיקבל השכלה גבוהה, ויוכל לפתח קריירה שתפרנס אותו בעתיד בכבוד. אם הוא ימשיך בחינוך התורני וישקיע בלימוד התורה – לא יוכל להסתדר בחיים ולהתפרנס. לכן, אסכים אבא לבקשתך עד כיתה ה' בלבד". הילד נשלח למוסד התורני, ושם קיבל חינוך וערכים לשמירת המצוות, כיבוד הורים, מעלת לימוד התורה ועבודה על המידות בדרך ארץ.

הילד נקשר מאוד לבית הספר ולאווירה השוררת שם, ובעיקר נקשרה נפשו אל אחד המחנכים, אשר היווה לו אוזן קשבת והרעיף עליו המון חום ואהבה. הבחור צמח ופרח והגיע לדרגות גבוהות במעלות התורה והיראה. והנה, באמצע כיתה ה' האב הזכיר לבנו ולכל משפחתו, כי בעוד חודשים ספורים מסתיים התנאי, ועל הבן לחזור לבית ספר שיחזיר לו לימודי חול ברמה גבוהה, על מנת להכשירו להצליח בחיים. הבן אמר לאביו, כי הוא כל כך מחובר לבורא עולם, ואת ההנאה שיש לו בלימוד התורה הוא לא מוכן להחליף בשום דבר שבעולם.

אביו הזדעק ממוקמו ואמר: "בשום פנים ואופן לא תמשיך שם. לעולם לא אסכים שהבן שלי יהיה תלוי באחרים. לך וראה כיצד הציבור החרדי חי בקושי". "אבא יקר", פנה הבן לאביו, "רבים מהורי חבריי הינם אברכים השוקדים על התורה, ולא חסר להם מאומה. לכולם יש בית משלהם ולא חסר להם אוכל בבית. הם אכן חיים בצניעות, אך בורא עולם הוא הזן ומפרנס כל אדם, ואין הדבר תלוי בכוח ובתבונת האדם. הרב בשיעור דיבר על כך שלכל אדם בשמיים נקבע טרם בריאתו האם יהיה עשיר או עני, והשתדלותו היא רק גזירה לעונש של אדם הראשון".

האב שגדל כל חייו על 'כוחי ועוצם ידי', דחה את הדברים בזעם: "אתה רוצה להיות נטל על המשפחה?!... אף אחד לא יעזור לך ואתה תהיה מסכן". אבל הבן הצדיק לא נרתע. "אבא יקר, אני כבר בחור בוגר והחלטתי. אין כמו דרך ה' והתורה. בורא עולם שדואג לכולנו כל בוקר לבריאות בכל איברי הגוף, הוא זה הדואג לפרנסה להולכים בדרכו ובפרט ללומדי התורה. אני אמשך בע"ה לישיבה קדושה גם אם תתנגד. אני מוכן לעזוב את הבית – אם לא תקבל אותי כבחור ישיבה, מפני שאני יודע שזה הדבר הטוב ביותר בשבילי ובשבילך, וביום מן הימים אתה תברך אותי על כל רגע של לימוד תורה".

האב צעק על בנו לעיני המשפחה: אתה תראה שאתה תהיה מסכן, אני לא אעזור לך ולא אכיר בך. לך לישיבה, ומצידי גם תהיה בסוף אברך שמקבל 1,111 שקלים בחודש וחי בעוני מחפיר כל ימיו". "אמרתי לך כבר אבא", השיב הבן, "פרנסה נגזרה משמיים, וטרם בריאת האדם הוכרז אם יהיה עשיר או עני. בוא וראה כמה אברכים לומדים כל חייהם בכלל, וב"ה שהם מסודרים ומפרנסים את ילדיהם ומחנתיים אותם בכבוד. וכל זה מאוצרו של בורא עולם". האב צעק על בנו: "לך מכאן, אתה לא הבן שלי", וגירש אותו מהבית. "העולם הזה לא נחמד כמו שאתה חושב, אם תלמד לימוד חול ותשקיע – תצליח, ואם לא – תהיה מסכן כל חיך".

הפוסק בכח התפילה

החיים הרגיל והטבעי אצלו. ברי היה לו, שעל כל דבר וכל צעד בחיים יש להתפלל ולהתחנן אליו יתברך. ואכן, לא רק עמל, יזע ומיעוט שינה ואכילה אפיינו את גדילתו בתורה של רבינו. כי אם גם דמעות רבות ששפך בתפילותיו, על מנת שיזכה לאהבת תורה ללמוד וללמד, לשמור ולעשות. באחת ההזדמנויות סיפר, שבצעירותו בלובלין היה בוכה בברכת 'אהבה רבה' ובתפילת 'הערב נא' שבברכת התורה...

בקן זוויתו של ההיכל הולובלינאי, היה יושב רבינו ושופך את לבו כבן המתחטא בפני אביו. עיניו היו אדומות מחוסר שינה. גופו היה כחוש ממיעוט אכילה. הספר שלפניו היה בלוי מרוב שימוש. והוא, מה הוא מבקש? – "והאר עינינו בתורתך" ... בבכי גדול היה מבקש זאת, ובדמעות שלישי היה מתחטא, משל נסתמו בפניו מעיינות החכמה, ולא נגלו לפניו כחמה בטהרתה. וכי פלא הוא שזכה לכך?!

"לא פעם", סיפר בנו הרה"ג רבי אברהם אליהו וואזנר שליט"א, "כשלמדנו עם אבא הוא היה אומר לנו: 'אני, כשלא הבנתי תוספות מוקשה בצעירותי, הייתי בוכה בדמעות שלישי לפני השי"ת, שיאיר את עיני עד שזכיתי להבינו'... וכן סיפר תלמידו הרה"ג רבי ישראל דב יזל שליט"א, ששמע מפיו כי בבחרותו, כאשר הוא עסק בלימוד התוספות ולא ירד לעומק דבריהם הקדושים, היה נעמד בפנית ההיכל ואמר פרק תהילים בבכי ובדמעות, שה' יאיר את עיניו..."

אבל לא רק אז בשנות בחרותו, בכה רבינו לפניו יתברך על תורה, אלא כל ימיו, כפי שהעיד בנו הגאון רבי חיים מאיר שליט"א: "איני זוכר 'אהבה רבה' שלו בתפילת שחרית, בלי שיזלגו דמעות רותחות מעיניו. הוא ממש התחנן, הוא ביקש בדמעות שלישי לזכות ללמוד וללמד!"

ואכן מי שזכה, ראה יום-יום את הבכיות העצומות שלו בברכת 'אהבה רבה'. באיזה רגש בכה. בדמעות שלישי ובתחנונים: "והאר עינינו בתורתך" ... באחת ההזדמנויות, תיאר בלשונו המתוקה כמה לשונות של תחנונים אנו אומרים בברכה זו: "כן תחננו ותלמדנו... אבינו, אב, הרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין, ולהשכיל, לשמוע, ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות... והאר עינינו בתורתך" ... והסביר כי רואים מכאן שכדי לזכות לתורה, צריך הרבה הרבה תפילות ורחמים..."

מי שעקב אחריו בתפילותיו, ראה כל פעם מחדש מימוש מושלם של המושג: "ואני תפילתי", ומאי משמע: "ולעבדו בכל לבבכם". "כשהיינו יוצאים בחזרת הש"ץ, בתור לוויים, לרחוץ ידי הכהנים", מספרים בניו ונכדיו, "היינו רואים עדיין על לחייו מהדמעות שנשרו מעיניו בתפילת שמונה-עשרה".

מענין לענין באותו ענין: רבינו אמר פעם שיש לו סגולה נפלאה להבין את התורה: כשמתקשה הלומד באיזו סוגיא, ולא זוכה לרדת לעומקה, יחפש איזו מצוה לעשות. אח"כ יתיישב ללמוד ויזכה להארה משימיא להבין את התורה הקדושה! הוסיף רבינו ואמר, שיסוד זה הוא למד מהסידור.

דהנה בברכת אהבה רבה מבקשים: "אבינו אב הרחמן, המרחם רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים, את כל דברי תלמוד תורתך באהבה". ואח"כ ממשיכים ומבקשים: "והאר עינינו בתורתך" ...

"והנה יש להבין", שאל רבינו, "הרי כבר ביקשו על כך קודם: 'ותן בליבנו בינה וכו'', א"כ מהי הבקשה כעת עוד פעם 'והאר עינינו'? ועוד יש להבין, הרי היו צריכים להקדים בקשה זו לפני הלשומר ולעשות? אלא בא לומר שיש 'והאר עינינו' מיוחד, אחרי שמקיימים ועושים את דברי התורה הקדושה..."

(מתוך 'ולא שבט הלוי בלבד')

מין הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל שידע את הסוד והכח של מתנת התפילה, ונהיר היה לו כי בכח התפילה יכול האדם להשיג את כל אשר יחפוץ, אפילו את שיא הפסגה בתורה וביראת שמים – השתמש בזה רבות. בעצמו העיד כי כל מה שזכה, זכה רק בכח התפילה!

שח רבינו לאחד מנכדיו ואמר, כי סוד ההצלחה שלו בתורה, נבע מכח זה שלא היה יום שלא הוריד דמעות בברכות התורה, כדי שיצליח בתורה ויראת שמים...

תיאור מרטיט על ברכת התורה של רבינו, נשמע מפי נכדו הרה"ג רבי מרדכי יהודה וואזנר שליט"א. בהיותו בחור צעיר לימים, ביקש ממנו רבינו שישן עמו בביתו. הוא נענה לבקשה, וזכה לשמוע את רבינו מברך ברכת התורה, בבכיות עצומות ובכוונה עצומה, נוראה ונשגבה, כאשר כל מילה ומילה נאמרה בלב מלא רגש, בבכי ותחנונים לפניו יתברך...

אבל לא רק בברכת התורה היה רבינו בוכה ומתחנן על התורה, הנה מה שסיפרו תלמידיו ששמעו מפיו של רבינו: "כשלמדתי בישיבת חכמי לובלין, הייתי מתבודד ומתפלל על יד עץ מסוים. למרות שעברו מאז עשרות שנים, אני עדיין זוכר את המקום ואת העץ, שעל ידו עמדתי והתפללתי באופן קבוע. שם על יד העץ, ביקשתי בדמעות שלישי פעמים רבות מהשם יתברך, שיזכה אותי לכתרה של תורה".

וכן לא פעם סיפר רבינו לצאצאיו ותלמידיו, כי הוא יכול להראות להם את העץ הפינתי, בקרבת ישיבת 'חכמי לובלין', אשר תחתיו "לילות רבים הייתי מתפלל ומתחנן בדמעות שלישי". וזה היה נוסח בקשתו הטהורה: "איך זאל ווערין איינס מיט דער תורה, און איך זאל קענען כל התורה כולה!" (שאני יהיה מאוחד עם התורה, ושאדע את כל התורה כולה!).

הוא התפלל אז גם על הגשמת שאיפתו, שיזכה להיות מרביץ תורה בארץ ישראל. שאיפה שהתגשמה במלואה. כמו שסיפר תלמידו הרה"ג רבי חיים ליברמן שליט"א: "זכיתי לשמוע מפי קודשו כמה פעמים, שסמוך לישיבה היה יער קטן שהיה נוהג לעשות שם 'התבודדות', והיה מתפלל ושופך שם נפשו לד' ש'יעזרהו הקב"ה להרביץ תורה בארץ ישראל!"

בדומה לזה סיפר תלמידו, הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, כי רבינו התבטא באוזניו ואמר לו שבעודו בחור, תפילתו היתה כל העת שיזכה לעלות לארץ ישראל, ולהיות בה מרביץ תורה. וגם התחנן לזכות להגיע לאמיתיה של תורה. והקב"ה סייע בעדו, שכל שאיפתו להגדיל תורה ולהאדירה – תתקיים.

אולם לא רק על עצמו התפלל והתחנן רבינו לפניו יתברך, אלא גם על בניו ונכדיו. "שאלתי פעם", סיפר בנו רבי יוסף צבי, "את אאמו"ר במה זכה שיהיו לו מיוצאי חלציו כשישים גיבורים במלחמתה של תורה, המשמשים כמורי הוראה בכל תפוצות ישראל? אמר לי: "תדע, זה עלה לי בהרבה דמעות! – כשהייתי אומר הפסוק (ב'ובא לציון'): 'לא ימושו מפוך ומי זרעך ומפי זרע זרעך מעתה ועד עולם', שפכתי הרבה דמעות! דבר זה אינו בא בקלות, צריך לשפוך הרבה שיח ותפילה לפני ה'!"

ופעם התבטא רבינו ואמר: "לא דמעה אחת ולא שתיים, לא כוס אחת של דמעות ולא שתיים, אלא נחלים של דמעות שפכתי, על 'לא ימושו מפוך ומפי זרעך ומפי זרעך מעתה ועד עולם'..."

עז היה רצונו לראות את בניו ונכדיו גדלים לגדולי תורה ויראה. רבינו היה האדם ששאף להגיע לשיא הגדלות בתורה ויראת שמים, שאף להורות תורה לכל עם ישראל. להעמיד בנים ותלמידים מורי הוראה ודיינים, לאלפים ולרבבות. התפלל, התחנן ובכה לפניו יתברך על כך, ואכן זכה בעקבות זאת, שמילא הקב"ה את כל בקשותיו ותחינותיו. ויקויים בו מה שנאמר "הרחב פיך ואמלאהו"...

רבינו לא השקיע בתפילה תקופה או זמן מסויים. היה זה מהלך

סוד מתיקות התורה

הישיבה. הייתי בחור כשרוני, אבל לא היה לי חשק ללמוד. הייתי גם כן חביב לליבו של ראש הישיבה ה"בית הלוי", שמפעם לפעם לחש באוזני על חשיבות לימוד תורה והתמדתה, אך דבריו נפלו על אוזניים ערלות. אט אט נהייתי מבטלני הישיבה.

אתם יודעים כי ימי הבחורות הם הימים הטובים ביותר לקנין התורה, שם היצר הרע עובד הכי קשה. ערב אחד ראה ראש הישיבה ה"בית הלוי" איך אני מפסיק מלימודי ופונה לדברים בטלים – מפריע לשני בחורים אחרים

העוסקים בתורה. הוא פנה אלי ובקולו היתה נימת תחנונים, וכה היו דבריו: "וועלוולע וועלוולע, האם אתה יודע כי חז"ל אמרו 'כל היושב ושונה שכינה שונה כנגדו, אפילו יחיד הלומד

שכינה כנגדו', ואם הוא מפסיק ללמוד, כביכול הקב"ה מפסיק, בגללו. וועלוולע וועלוולע, ו"שניים הלומדים שכינה שרויה ביניהם" כך כתוב במסכת אבות, וועלוולע, האם אתה מעונין לסלק את השכינה מוולאז'ין?!" הגביה את קולו בכאב מנהמת ליבו. קול גדול.

זעקה פתאומית זו שהסתערה חוצה מעמקי לבו הטהור של מורי ורבי, נגעה בנקודה פנימית בתוכי. כל הלילה התהפכתי על משכבי. הזעקה נשפה בעורפי בחוזקה.

עד שגמלה בליבי החלטה, זהו זה, אני אהיה משרה השכינה של וואלוז'ין.

מהיום אינני רוצה שהקב"ה לא ילמד בגללי, להיפך אני רוצה שהקב"ה ילמד איתי יחד, "שכינה שונה כנגדו", ומאז... ועד היום.. בתחילה היה קשה. מאד. אבל לאחר תקופה של עמל קיבלתי כזו מתיקות התורה! עד שאינני מסוגל לעזוב את הגמרא.

זה הסיפור ששמעתי לפני כשבעים שנה מהזקן. אינני מבקש ממכם בחורים בימי 'בין הזמנים' ללמוד בשקידה כמו אותו זקן, הלואי שכן, אבל אני לא תובע, אך באמצע ה'זמן' – תלמדו עם הקב"ה. הקב"ה יושב ושונה כנגדו!

(להגיד)

באחת משיחותיו המופלאות של הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, הוא פתח ואמר: רבותי, בחורים יקרים, תשמעו סיפור אחר על לימוד תורה בעיירות, סיפור ששמעתי כאשר אני הקטן למדתי תורה באחת

מהעיירות הפזורות ברחבי פולניה, היה זה ממש בצעירותי עוד לפני שלמדתי ביישיבת נובהרדוק בביאליסטוק לפני שנים רבות. אתם יודעים שאני לא צעיר, אבל לא אספר לכם את מספר ימי שנות חיי, ומה נפקא מינה לכם בכל זה...

בבית המדרש שבעיירה זו בה למדתי, נראתה תמיד דמותו של זקן מופלג, מעל גיל תשעים שלמד כל הזמן תורה בהתמדה עצומה, הוא היה שקוע כל כך ודבוק בלימוד התורה עד שגם את סעודתו היה אוכל ליד הגמרא, הוא נרדם על הגמרא ומיד כשניעור המשיך ללמוד. כך כל שעות היממה. ביום שישי היו מגיעים כל נכדיו ללוותו לבית אחד מילדיו. במוצאי שבת היה שב לבית המדרש ולומד עד שבת הבאה. באותו בית מדרש לא היו ספרים רבים, לכן רוב הזמן למד מתוך גמרא גדולה וזכוכית מגדלת, בנעימות ולפעמים אפילו בניגון יפה בקול צרוד מזקנה. הבחורים קנאו בו. רכשנו קנאה להתמדתו הנדירה מתוך תשישות בימי הזיקנה. היינו אוהבים להביט עליו.

מטבע הדברים כנערים צעירים, הסתקרנו לדעת איך זכה למתיקות כזאת בלימוד גמרא רש"י ותוס'. יום אחד העזנו לגשת אליו. היה זה בשעה שהלך ממקומו לכיור המים ליד פתח בית המדרש – ליטול ידיו לפת שחרית.

אחד הבחורים שאל אותו מהיכן רכש את התמדה וממתי – מאיזה גיל כבר יושב ולומד כך? הוא לא כעס עלינו חלילה. הוא נטל ידיו, בירך ופסע לשולחנו, בירך 'המוציא', אכל כזית, ואז הגביה את עיניו ואמר בחמימות (באידיש): "אני אספר לכם משהו, אולי גם לכם תהיה תועלת מהסיפור, תקראו לכל הבחורים ואספר". כמה בחורים כבר היינו שם בישיבה – עשרים בחורים, אולי עשרים וחמשה. קראנו לכולם.

הוא קירב את עיניו לדף השולחן כיון שלא ראה טוב, ניקה את מעט הפירורים שהתפזרו על השולחן. שתק. הנערים הצטופפו סביבו, אני עמדתי מאחוריו. הוא החל בדיבורו:

אני תלמיד ישיבת וואלאז'ין בה למדתי בצעירותי. קיבלו אותי לישיבה באותם ימים טובים של פריחת

פרנס המדור

הרה"ג דוד נתנאל שוורץ שליט"א

לכבוד שבועות

יה"ר שירוה רוב נחת ותענג דקדושה מכל יוצ"ח

שנזכה לאהבת תורה

ואז, לאחר שעה ארוכה, שבה האם מסידוריה. עוד טרם כניסתה הגיעו לאוזניה יבבותיו של בנה, מיד כשנכנסה הרימה אותו בזרועותיה, וראו זה פלא - הוא השתתק, חיוך ענוג נסוך על פניו, ורק לחות דמעותיו העידה על בכיו עד לפני רגע. ברגע בו האם ניגשה אליו - הילד הפך לרגוע ושלי, מרוצה ומאושר, מחויך ועליז!

'ועתה אמור לי בבקשה', שאל בעל ה'אור שמח' את ידידו, 'איך זה יתכן? הלא השכנה כה התאמצה והתמסרה, הציעה לתינוק את כל תענוגי העולם שמענינים אותו, עשתה הכל למענו. אפס - כי כל מאמציה עלו בתוהו, הוא השליך את הבקבוק וזרק את המוצץ, לא הביט בצעצועים ועצם אוזניו מלשמוע סיפורים.

ואילו האם - מיד עם בואה, ברגע בו התינוק חש בזרועותיה - באותה שניה הוא נרגע לחלוטין, באותו רגע הפך לשליו ומאושר. איך זה יתכן?!

אלא, המשיך בעל ה'אור שמח', 'השכנה, מסורה וחכמה ככל שתהיה, עובדת על פי שכלה, מנסה לנתח את רצונו וכאבו של הילד לפי הבנתה. היא מנסה לחשב מה גורם לו לבכות, ומציעה פתרון שכלי ורעיוני, לפעמים אפילו גאוני, כדי לפתור לו את הבעיה...

לא כן האמא! אמו של הילד - אוהבת אותו, הוא חלק ממנה. כשהוא בוכה - משהו בתוכה בוכה אתו. כשכואב לו - היא חשה את כאבו. כשמשוהו מציק לו - היא עמו במצוקה. וכשהאבה אליו כה גדולה, כשהרגש והחיבור עם התינוק כה עמוקים - היא מרגישה את התינוק. היא חשה את כאבו, היא מזדהה עמו בעומק נפשה.

וההזדהות עמו, תחושתו שאמא מבינה אותו, מרגישה אותו, חיה את סבלו, ולכן מצליחה להרגיעו, לנסוך בו ביטחון ושלווה ולהפוך אותו לרגוע וחייכן...

כלומר, המשיך בעל ה'אור שמח', 'יתכן שישנה מטפלת מאוד חכמה, מאוד נבונה, אבל לעולם היא לא תוכל להרגיע תינוק בוכה כפי שהאמא תעשה זאת. כי האמא לא מבינה - היא מזדהה. היא לא מנתחת מה כואב - היא פשוט מרגישה. היא לא שומעת בכי וחושבת מה ניתן לעשות - היא בוכה עם התינוק ומוצאת פתרונות. זהו ההבדל בין אמא לשכנה או למטפלת, כי רגשות האהבה הם שפה סודית של חיבור אמיתי, של קשר קסום, של הזדהות משותפת!

ולכן, כשנתקלנו בקושי לפענח את הסוגיה, ביקשתי שנתפלל שנזכה לאהוב את התורה. כי אם נאהב את התורה כאהבת אם לבנה, אם נחוש שהיא חלק מאיתנו, אם התורה תהפוך לחלק מהבשר ודם שבגופנו, אם הקושיא הלא מובנת והמהלך הסבוך יציק לנו בתוכנו - מרוב אהבה, מעומק הקשר, מתוך נעימת החיבור - או אז נצליח לפתור את כאבינו בסוגיה, אז נצליח לפתור כל קושיא, לבסס כל מהלך!

ודו השיח הזה, אותו סיפר הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א בשמו של הגאון רבי לייב בקשט זצ"ל - אחיינו של רבי יחזקאל חפץ זצ"ל, מחדד לנגד עינינו: לא רק שזה הזמן לפנות לאבא בבקשה ובתחינה, לא רק שעתה העת להתרפק עליו בדמעות - אלא שעכשיו הזמן לבקש שנאהב את התורה באמת עד שתהפוך לחלק מאיתנו, עד שכל שורה בה תהיה כאיבר מאיברינו, עד שכל מה שנלמד יהפוך לתמצית חלבנו ודמנו! (פניני פרשת השבוע)

פעמיים בשנה נהג הגאון רבי יחזקאל חפץ זצ"ל לנסוע לדווינסק, אל ידידו משכבר הימים - בעל ה'אור שמח' זצ"ל. מטרת הנסיעה לא היתה ביקור נימוסין בעלמא, כי אם לימוד משותף בחברותא, כפי שעשו מקדמת דנא. אמנם, באותה תקופה כבר לא התגוררו בקרבת מקום זה לזה, ובכל זאת - רבי יחזקאל לא יכול היה לוותר על התענוג, ופעמיים בשנה שם פעמיו לדווינסק, לביקור שכלל שעות ארוכות של לימוד משותף עם בעל ה'אור שמח'.

באחת הפעמים, בעת עיון בסוגיה סבוכה, החלו ללמוד את דברי התוספות, והתקשו להבינם. הם מנסים להסביר כך וכך, זה מעלה טענה כזו - וזה משיבו בסברא הפוכה, והם עומדים נבוכים בנבכי הסוגיה, פשוט לא מצליחים להבין. בתום שעה ארוכה של עמל ויגיעה שלא הצליחה להבהיר את הסוגיה, פנה בעל ה'אור שמח' לרעהו ואמר:

'הבה נעצור לרגע מהלימוד, ונתפלל שנזכה לאהבת תורה!' ואכן, שני הגאונים עצרו מלימודם והחלו בתפילה. שעה ארוכה התפללו לזכות באהבת התורה, ולאחר מכן שבו ללמוד - וראו זה פלא, הסוגיה הובהרה והוארה כנתינתה מסיני. בתום הלימוד, פנה רבי יחזקאל לרעהו ושאל: 'למדנו רבינו, מצינו תפילה להאיר עינינו בתורה, להבינה, לפתוח לנו את שערי חכמתה.

אולם מה טעם התפללנו דווקא על אהבת התורה? אולי היה עלינו להתפלל על הבנתה, אבל תפילה על אהבתה?! הלא אנו אוהבים את התורה, הבעיה היתה שלא הצלחנו להבינה!'

חייך בעל ה'אור שמח' והשיבו: 'אסביר לך ותבין היטב, אבל עוד לפני כן, ברצוני לספר לך סיפור...' - - -

השעה היתה שעת ערב מוקדמת, בבית משפחה אחת בדווינסק. אם המשפחה השכיבה את הילדים לישון בשעה מוקדמת יחסית, שכן משימה חשובה מוטלת עליה, ועליה להיעדר מהבית לאורך שעות הערב. כל הילדים נשכבו לישון במיטותיהם, ורק התינוק הקטן - נשלח לבית השכנה, שתשמור עליו לאורך שעות היעדרות האם.

כשיצאה, היה התינוק שליו ורגוע, ישן בעגלה ופניו כפני מלאך. על כל בעיה שלא תצוץ, הותירה האם אצל השכנה חיתולים לרוב, בקבוק, מוצצים, צעצועים בשלל צבעים. 'אם הוא יתעורר, יבכה או משהו - כל מה שצריך הוא לתת לו מוצץ או שמיכה, בקבוק או צעצוע. קרוב לוודאי שירגע, וישוב להירדם שנית!'

- אמרה האם לשכנה, ויצאה לדרכה.

חלפה שעה קלה, והנה התינוק התעורר. השכנה המסורה ניגשה אליו מיד, ניסתה להרגיעו, אך לשווא. הציעה לו שמיכה, הכניסה לפיו מוצץ, נתנה לו בקבוק, הוציאה אותו שיזחל על הרצפה - דבר לא עזר. שעה ארוכה הילד בוכה ובוכה, מחפש את אמו שאיננה...

השכנה המסורה לא איבדה עשתונות, בקול שליו ורגוע החלה לשיר לו שירי ערש, ניסתה לספר לו סיפור, לעניין אותו בתמונות צבעוניות, אך מאמציה עלו בתוהו. היא הרימה אותו, חיבקה אותו, נישקה אותו - והילד מוסיף לבכות וליילל, צרורות של דמעות תלויים בזוויות עיניו, והוא מסרב להירגע. שעה ארוכה הילד בוכה, לעתים צורח ולעתים מייבב, והשכנה המסורה מנסה לעשות הכל - אך ללא הצלחה...

עניינות חיים

סיפורי קודש מחצרות הצדיקים זיע"א
על חג השבועות

להכנות מרובות – אף אני רוצה להיות אצל הר סיני... לא השיב הרבי מקו'מיר מאומה, והאדמו"ר מראדומסק נשאר בקו'מיר לחג השבועות!...

יום המיוחס

הגאון רבי משה סופר זצ"ל, בעל ה"חתם סופר", היה לו שמש, שהיה מתגאה מאוד ומתרברב משני טעמים: ראשית, מפני שהוא משמשו של החתם סופר, ושנית, מפני שהיה לו דוד גביר נודע, בנקאי בפרשבורג. כשסיפרו על כך לחתם סופר, קרא אליו את השמש ואמר לו: אינני מבין, במה יש לך להתגאות כל כך. מילא, אילו תורה ידעת כמוני ועשיר היית כדורך – היה לך במה להתגאות. אבל אם תורה יודע אתה כמו דורך, ועשיר הנך כמוני – אם כן, מה הוא היחס שלך?...

דומה ליוצרו...

כשהדפיס האדמו"ר רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל, את ספרו "תולדות יעקב יוסף", נסע בעצמו מעיר לעיר למכור את חיבורו. המחיר שקבע היה דווקא גדול – אדרכמון זהב בעד טופס אחד. כשהגיע לברדיטשוב, עיר מלאה חכמים וסופרים, התיישב באכסניה והמתין לקונים שיבואו לקנות את הספר. אבל לשוא – הקהל לא בא. הצטער הצדיק על כך מאוד והתאונן לפני האדמו"ר רבי וואלף מזיטומיר זצ"ל, בעל ה"אור המאיר": - היתכן – הוא טוען – באתי לכאן למכור את חיבורי, המלמד לעולם את תורתו של הרבי "הבעש"ט", ולבסוף אין קונה! – מה הרעש? – הרגיעו רבי וואלף בבת שחוק – גם רבון העולמים היה מחבר נכבד מאוד, וספרו – היא התורה הקדושה – בלי ספק לא היה חס וחלילה גרוע מספרך. אף על פי כן, מצינו שחזר הקב"ה עם תורתו מאומה לאומה ומלשון ללשון, ואף אחת מהן לא רצתה לקבל אותה מיידו!...

כופר הכל פטור משבועות...

הגאון רבי משה סופר זצ"ל, בעל ה"חתם סופר", נזדמן אל ביתו של אחד ממשכילי העיר פרשבורג בערב חג השבועות, וראה את ביתו מעוטר בירק כמנהג ישראל. לשנה אחרת שוב נזדמן לביתו של זה ולא מצא כל סימן לירק. כשהעיר לבעל הבית על כך, החל הלה לועג ומלגלג על מנהגי ישראל בכלל, ועל מנהג לשטוח ירק בחג השבועות בפרט. כעס עליו ה"חתם סופר" ואמר: דומני כי סוף סוף הצדק אתך. תמה הלה: הכיצד, גם רבינו מודה לדברי? השיבו ה"חתם סופר": כך אמרתי: אשתקד עדיין היית מודה במקצת, לכן היית חייב בשבועות (מלשון שבועה), לא כן השתא שהנך כבר, לא עלינו, כופר הכל פטור משבועות...

למד ולא לימד...

אברך אחד בא לפני האדמו"ר רבי מנדל מקאצק זצ"ל, והתפאר לפניו, שכבר למד את כל הש"ס כולו. כך הדבר? חזר רבי מנדל על דבריו בלעג: אתה כבר למדת את כל הש"ס כולו? כן! אבל מה לימד אותך הש"ס כולו?...

יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ

אל הגאון רבי הלל אייבשיץ זצ"ל, באו פעם להתדיין חותן וחתנו. החתן טען, שהחותן הבטיח לפני החתונה עשר שנים מזונות, כדי שיעסוק בתורה, ועכשיו הוא חוזר מהבטחתו – הוא דורש ממנו לשלוח ידיו במסחר. מאידך, השיב החותן, אמת נכון הדבר שאני הבטחתי לו, אבל משנה מפורשת היא: "יפה תורה עם דרך ארץ", שלא יהא אדם רק יושב ולומד! לאחר ששמע את תענות השניים, פסק רבי הלל, שהחותן חייב לקיים את ההתחייבות לחתנו. ומה שנוגע לדברי המשנה "יפה תורה עם דרך ארץ", סיים הרב – מוטב שילמוד החתן ויקיים את כל התורה חוץ ממשנה אחת, ממה שיקיים משנה אחת ויותר על כל התורה כולו...

לקח טוב מחייט

הגאון רבי ירוחם לייב זצ"ל, ה"גדול" ממינסק, היה בנו של חייט. פעם אחת ישב עם שני רבנים, שהיו ממוצא של יחוס רבני גדול. ביקשו השניים לרמוז לו על יחוסו הדל, והתחילו אומרים דברי תורה בשם אבותיהם: אבי מורי, אומר אחד מהם – שאל קושיא זו וזו, והשיב תירוץ כזה וכזה. אבי מורי, משיב השני כנגדו – אמר כך וכך. ואבא שלי, אמר הגדול ממינסק – הוא היה נוהג לומר, כי מלבוש ישן שהפכוהו ותפרוהו מחדש אינו ראוי להיקרא בשם מלבוש... ומיד התחיל אומר "חילוק" ופלפול חריף משל עצמו...

מן ההר אל העם...

בתחילה סירב האדמו"ר רבי שלמה מראדומסק זצ"ל, בעל ה"תפארת שלמה", לקבל עליו את עול האדמו"רות. שבוע לפני חג השבועות ראה כי קהל גדול של חסידים החל לזרום אליו, כדי לשבות אצלו בחג. גער בהם שיסעו לדרכם, בהוסיפו שהוא אינו רבי ולא ירשה להם להיכנס אליו. משהבחין כי החסידים אינם שומעים לדבריו והקהל הולך ומתעצם, עזב אותם לנפשם. ארז את חבילותיו ונסע הוא בעצמו לרבו, האדמו"ר רבי יחזקאל מקו'מיר זצ"ל, כדי להסתופף בצילו בחג מתן תורה. "היתכן להניח קהל עצום ורב כצאן שאין לו רועה?", שאלו רבי יחזקאל בתמיהה? הלא על הפסוק "וירד משה מן ההר אל העם", מפרש רש"י: "מלמד שלא היה משה רבינו פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם". וקשה איפוא, וכי איזה עסקים היו לו למשה רבינו? כלום סוחר עצים היה? או שמא נשא ונתן במסחרים אחרים? המשיך הרבי מקו'מיר הפירוש הוא: שלא היה משה פונה לעסקיו הרחוניים. שכן משה רבינו, לפי רום מדריגתו היה זקוק להכנה רבה יותר משאר ישראל – לקבלת התורה. בכל זאת לא פנה ל"עסקיו" להכנת עצמו, "אלא מן ההר אל העם", הוא הכין את העם לקבלת תורה. בזמן שהיה משה צריך לפעול בעד ישראל לקרבם אל אביהם שבשמים, הסיח את דעתו אפילו מעבודת הבורא שלו, ושקד רק להעלאת ישראל למדריגה רמה. מעתה תמה הרבי מקו'מיר ושאל את ה"תפארת שלמה": "איך השאיר כבודו את עדת ישראל וברח לו לכאן?" השיב בעל ה"תפארת שלמה": משה רבינו היה אצל הר סיני ולכן לא היה זקוק

תורת אמת

כשהוציא לאור **הגאון רבי אייזל חריף זצ"ל מסלונים**, את ספרו "**עמק יהושע**", שלחו ע"י משמשו לבעלי בתים שונים שבעיר. אחד מבעלי הבתים ממתנגדיו, החזיר לו את הספר יחד עם חמישה רובלים... כעבור כמה ימים, נפגש רבי אייזל עם בעל הבית הזה בברית מילה, לחץ את ידו בחביבות ושמח בו ביותר: בוקר טוב רבי חיים! מה שלומך, רבי חיים! שב, רבי חיים! נשאר הלה עומד ומשתומם... מצפה היה, שרבי אייזל יכעוס עליו ויראה פנים של זעף על הפגיעה שפגע בכבודו, ולבסוף מראה לו הרב פנים שוחקות ושמח אתו שמחה יתירה!... נכנס עמו רבי אייזל בשיחה נעימה, ולבסוף אמר לו כדברים האלה: בשעה שביקש הקדוש ברוך הוא ליתן את התורה לישראל, מספרים חז"ל, החזיר את התורה על כל האומות, והן לא הסכימו לקבל אותה. מדוע? מפני שתורת ישראל היא תורת אמת, והם אינם סובלים את האמת, אדרבה – הם שונאים אותה... – גם אני, רואה אתה, הייתי חושש הרבה ומפחד מאוד קודם הופעתו של ספרי. בשעה שניגשתי להדפסת הספר, קיבלתי המון מכתבים מכל הצדדים, מרבנים שונים ולומדי תורה, שהם מצפים להופעת הספר בקוצר רוח. הדבר גרם לי מעט חולשת דעת – **ממשיך רבי אייזל** – והתחלתי מהרהר: מי יודע? אם הקהל מגלה חשק רב כזה אל ספרי, הרי יתכן, שאין היא תורת אמת. שכן, אילו היה תורת אמת, לא היה החשק אליו כל כך... עכשיו, לאחר שנמצא בעל הבית בעיר סלונים, שלא הסכים לקבל את הספר והחזירו לי, הרי זה סימן מובהק, כי התורה שבספר תורת אמת היא, וראוי אתה באמת ל"ישר כח" נלבב על הסימן הזה...

חושך ענן וערפל

תפילתו של **הצדיק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל**, היתה באימה וביראה ברתת ובזיע. בייחוד כשהיה קורא את עשרת הדיברות בחג השבועות ובשבתות יתרו-ואתחנן היה נורא על כל סביביו. כל העם עמדו כנדהמים, ויחרד כל העם אשר בבית מדרשו. קולו היה חוצב להבות אש וממש נפשו יצאו בדברו, עד כדי ביטול במציאות. והיה מעשה בחג השבועות, שבקריאת פיוט "**אקדמות**" נתלהב כל כך, עד שאחד מגדולי תלמידיו, הרב ר' קופיל, קהו פתאום עיניו מראות, מחמת ההתרגשות העצומה שתקפתו. כשגמר הצדיק את כל הקריאה, חזר אליו מאור עיניו. אחר התפילה, כשסיפר ר' קופיל לצדיק את אשר קרהו, אמר לו, שהמאורע בא לו מפני שנקשרו נפשו בנפשו והוא עבר אז דרך "**חושך**, **ענן וערפל**" שבמעמד הר סיני, וע"כ חשכו עיניו לפי שעה.

ופתחו וענו ה' אחד

בסעודת היום של חג השבועות ציוה פעם **הצדיק השר שלום מבעלזא זצ"ל** לזמר את החרוז "ובאו כולם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד, ופתחו וענו ה' אחד. והמסובים זמרו את החרוז הזה כמה פעמים. אחר כך ציוה הצדיק להפסיק מלזמר, ואמר: במתן תורה ענו ישראל על כל מצות עשה הן, ועל מצות לא תעשה לאו. אבל אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד נאמרו, ולא ידעו ישראל איך לענות, ושתי עצות בנפשם ופתחו וענו ה' אחד, כי תשובה זה עולה יפה על שני הדיברות. וכשאמר הצדיק את המילים "ופתחו וענו ה' אחד" השמיע קולו כשאגת ארי, ונפל פחד גדול על כל העומדים סביב לשולחן, עד שנפלו לארץ מרוב פחד ומורא.

בחודש השלישי

בנו של הרב הקדוש ר' **יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל**, השתדך עם בת הרב הקדוש ר' **צבי הירש מזידיטשוב זי"ע**, הרבנית מרת רייזלי. הזוג היה סמוך על שולחן הרב מקאליב. פעם נסעה בת הרה"צ מזידיטשוב לבקר את אביה הקדוש, וביקש אותה אביה לספר לו מהנהגת חותנו הרב מקאליב, וסיפרה לו: פעם שכב קצת לישון ביום ערב שבועות, והיה יושן והולך בלי הפסק עד יום שני של שבועות. ונעשה רעש גדול, עד אשר הרבנית הרהיבה עוז בנפשה והקיצה אותו משנתו, והלך להתפלל, וקרא בספר-תורה את הקריאה של יום ראשון: "בחודש השלישי". אמר לה אביה, הרב מזידיטשוב: אבל, חבל מאוד שהקיצו אותך! הוא היה כבר בהיכל של משיח... ואם לא היו מקיצים אותו... אפשר שהיה פועל שהמשיח יבוא.

מתן תורה בקולות וברקים

סיפר רבינו הגה"ק משינאווע זצוק"ל, פ"א בחג השבועות אמר לי אבי הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז זי"ע: יחזקאלי בני, אם אתה רוצה אראה לך היום בקריאת התורה ממש מתן תורה של הר סיני, לכן תכין עצמך לראות זאת, והשבתי לו, כי אני רוצה לראות זאת, בעת קריאת התורה ממש ראיתי ושמעתי כל סדר מתן תורה הקולות והברקים וכו' ועד מעט קט פרחו נשמתי והרגיש זאת אבי והפסיק ממני תיכף ונשארתי בחיים. (הריא"ז מרגליות זצ"ל - מנהגי צאנז)

ראה את השכינה ביברך דוד

פעם בחג השבועות אמר הרב מבארדיטשוב זי"ע כי רוצה לראות היום בעת התפילה דעם לעבענדיגן, (את השכינה הק') והיה תפילה שחרית נוראה, אחר כך אמר הרב מבארדיטשוב כשאמר הקאפיטל ויברך דוד כבר ראה דעם לעבענדיגן, וטרם שהוציא הרב מבארדיטשוב את הס"ת מארון הקודש. היו צרכים לכרוך מסביב הס"ת סדינים, כי בגדיו של הרב מבארדיטשוב נרטבו מהזיעה ופחדו שלא יפסל הס"ת. (תולדות קדושת לוי)

ויברך דוד אצל הדברי חיים

פעם בעת שהיה הרה"ק מרודניק זי"ע אצל מרן הדברי חיים זי"ע על חג השבועות, סיפר שמרן הדברי חיים נכנס מוקדם מאד לתפלת שחרית, וכשהגיע לקאפיטל ויברך דוד, כשאמר לך ה' הגדולה וכו', התלהב מאד מאד והאריך לערך שש שעות, וכל הקהל שכבו על פניהם וגעו בבכי וכמעט נתעלפו מגודל הבכיות. (אוצר ישראל)

תפילה בשתיים עשרה שעות

אצל הרה"ק מרוזוואדוב זצוק"ל זי"ע היתה התפילה בחג השבועות אורכת שתיים עשרה שעות, מארבע לפנות בוקר ועד ארבע אחר הצהרים, ומה היה פשר האריכות, הרה"ק מראפשיץ היה ניגש לכל אברך בברכת "אהבה רבה" ומניח את ידו הקדושה על כתפו והיה אומר "והאר עינינו בתורתך" בבכיות, ער האט גוט אויסגעוויינט. (החכמה מאין)

**לזכר עולם יהיה צדיק
אדונינו מורינו ורבינו
הגה"צ אביגדור זצוק"ל
מקראלי - ירושלים**

בן אדמו"ר הגה"צ משה זצוק"ל מטשערטעז
עלה בסערה השמימה א' דר"ח חשון
זכותו יגן עלינו ועכ"א

בהיכל התנים

אריכות הגלות בגלל שנאת חנם

ויאמר המלך: אבל אנכי מכיר אותך היטב, ואני יודע מעמדך, וגם מקלים והמטלטלין שלך, איך ומה הכמות, ויאמר לו הכל.

ויען האיש ויאמר: אין חכם כחכמת המלך, הלא יודע הוא מה בחדרי בית של בן כפר. ויאמר המלך: הלילה הזאת הייתי בבית מלונך והחיית אותי, וסיפר כל הדברים לפני שריו ויועציו איך הנכרים סגרו הדלתות, ואיך ישראל הזה החיה אותו. וישאל אותו המלך: כמה מגיע לך בעד היי"ש וקיכעל, ובעד שכר עגלה, יעשה עמו השבון. גם שאל אותו: מה שאלתך ובקשתך עבור הטובה שעשית לי.

עמד האיש ושתק ולא ענה כלום. שאלו אותו אנשי הבית: רצונך עשרה כסף, שתק. ויאמרו אולי חמישים, מאה, שתק. אולי אלף או מאה אלפים, כסבורים הם שאינו מרוצה. ויאמרו: אולי רצונך גיטער עם שדות וכרמים, ולא ענה להם. ויאמרו לו אם אינך מסכים לקבל המתנות שרצון אדוני המלך ליתן לך, נשלם לך כפי חשבון ולא יותר. ויען האיש ויאמר: כי כל זה איננו שווה לי כנגד הטובה שרצוני שאדוני המלך ימלא לי שאלתי ויעשה את בקשתי, והוא, בדבר היהודי הדר בכפר השני הסמוך לכפר שלי, ושמו ראובן, והוא בא בכל שבוע לכפר שלי לקנות כל הסחורות ועורות ושאר עניינים, יפקד המלך פקודתו למחות בו שלא יבוא עוד מעתה ועד עולם לכפר לקנות. ויהי כאשר שמע המלך את דבריו, אמר עתה אני רואה כי כן ר' שמשון דובר, כי הקנאה והשנאה בין האחים בני ישראל גדול מאד, והודה לדברי ר' שמשון. וקרא את ר' שמשון, ור' שמשון עשה החשבון מהקייסר נגד האיש, והקייסר נתן לו מתנות רבות ויקרות, והאיש הלך לדרכו לשלום.

(סיפורי יעקב)

מקום ללון כי הוא איש כמו שאר אנשים. וביקש הקייסר שיתנו לו צלוחית יי"ש עם קיכעל (עוגיה), ונתנו לו, ואח"כ עלה על התנור, באמרו שמאוד קר לו, ונתן לו האיש הפעלץ' (המעיל) שלו שיתכסה עמו, ותאמר לו אשתו עוד הפעם: הערל הזה יגנוב הפעלץ' ויברח.

ויאמר היהודי: הנה לא אכבה את הנר ואייה נעור כל הלילה. בהשכמת הבוקר, ויקם היהודי לומר תהלים שירות ותשבחות, שאל אותו הקייסר אם הכפר רחוק מווען, וכמה פרסאות יש מווען, ויען האיש ויאמר: דרך ארבע פרסאות היא, ויבקש הקייסר שישכור לו עגלה לנסוע עמה לוווען, ויען האיש ויאמר: אנכי יש לי עגלה קטנה וביכלתי להוליכך לוווען. ויאמר: כן אסע עמך, נקבה לי שכרך. ויאמר שרוצה ד' פעריגער, ויאמר הקייסר שיתן לו, באופן שיתן לו הפעלץ'. לכסות א"ע על הדרך.

ותאמר אשתו בלשון עברית: הנה האיש הערל יהרוג אותך בדרך, ויקח הפעלץ', ולא ישלם לך בעד היי"ש ובעד הקיכלעך (עוגיות) ויברח. ויען האיש ויאמר לאשתו: בל תפחדי, הוא איש כמו שאר אנשים. ויסעו עירה וווען, וכבואם העירה שאל האיש את הקייסר: לאן אתה רוצה שנעמוד בשם. ויען הקייסר ויאמר: אצל חצר המלך. ויען האיש: בוודאי ענוש יענישו אותנו אם אנחנו נעמוד שם, ויאמר הקייסר: אל תירא ובל תחת, אני אתרץ את הכל. ויבואו עד שער המלך, קפץ המלך מהעגלה וינס הביתה כך לבוש עם הפעלץ', וכל בני ביתו של הקייסר שמחו מאד עמו.

האיש בעל העגלה עמד בחוץ ויירא מאד, עד כי פקד המלך להכניסו הביתה, ויהי בראותו שמכניסים אותו לבית המלך פחד מאוד. ויאמר המלך, לבל יירא כי לא יעשה לו מאומה, רק ידבר עמו דברים אחדים. ויבוא לפני המלך, וישאל אותו המלך: מכיר אתה אותי, ויען האיש ויאמר: אנכי לא ראיתך מעודי עד היום הזה.

מעשה שנהג הרב הצדיק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע, לספר בכל חג השבועות, אחר קבלת התורה: הצדיק המפורסם ר' שמשון מעיר וזיען הנקרא "ר' שמשון ווינער" היה חשוב למלכות, פעם אחת שאל אותו הקייסר: מדוע עם בני ישראל הם משוקעים בגלות זה זמן כביר, ואיזה חטא גרם להם זאת, ויען ר' שמשון ויאמר אין זה אלא מפני קנאה ושנאת חנם. ולא האמין בזה להקיסר ויאמר כי אם לא יהיה לך תשובה נכונה עד שלשת ימים אז נקום ינקם בעם בני ישראל.

וכשמוע ר' שמשון ווינער את דברי הקייסר הלך לביתו ועשה שאלת חלום, והודיעו לו מן השמים אשר התשובה הראשונה היא תשובה נכונה וברורה ואמיתית, ובל ישוב מדבריו הראשונים, והקייסר ממילא יאמין. ויהי יום אחד בתחלת החורף, נפל שלג מן השמים, שלג גדול אשר אז הדרך של חייתו יער לרוץ ביער, וילך הקייסר עם יועציו ליער לצוד ציד, הלכו כמה פרסאות מהעיר ליער, ויפרדו איש מעל אחיו לחפש אחר חיות לצודם, וגם הקייסר נפרד מהם, ותעה ביער עד לעת ערב, והם לא ידעו כי הקייסר תועה, בחשבם כי הלך לביתו. ויהי כאשר הלך ביער בלילה, ראה מרחוק אור מאיר כי היה קרוב לכפר בעבר הנהר, הלך הקייסר עד שבא לנהר ופשט את מלבושיו העליונים ועבר הנהר, ויבוא לעבר הנהר ערום ויחף, והלך בכפר מבית לבית, וכבר נסגרו הדלתות, עד שמצא ערל אחד שפתחו פתוח, ויהי כאשר ראה אותו הערל נבהל ממנו כי חשב אולי רוח או שד הוא ויגרש אותו.

ויאמר אל לבו: אם אלך אל ערלים יעשו לי כולם כמו זה הערל, אלך אל יהודי לאכסניא - בודאי יעשה חסד עמי. וכן עשה, הלך לבית אכסניא של יהודי, ופתח לו הדלת והכניסו. ותאמר לו אשתו: אולי יגנוב הערל אצלנו מעות או כלים. ויאמר היהודי: עם כל זה צריכים אנחנו ליתן לו

קו מצמיח ישועות

03-7236730

בינה לעיתים

בכולן נאמר לחטאת חוץ מעצרת, בשביל שנתנו בו תורה שמכפרת על לומדי'.

(בעל הטורים)

בשאר יו"ט איכא פלוגתא, בין רש"י לתוס' ושאר ראשונים, אי איכא נשמה יתירה. ולכן אינו ברור אם יכול האדם לכוון באכילתו לשם שמים, והדבר בספק מונח, אכן בחג השבועות, שיום שניתנה בו תורה היא, וע"י זכות התורה, בוודאי יוכל האדם להגיע לזה שתהא כל אכילתו לשם שמים.

(ברך משה)

בעצרת נידון כמה חשק יהיה לכל אחד בתורה, וכמה יכול להשיג בטעמי תורה, וכל זה בא ע"י הזדככות החומר בימי הספירה.

(נאות דשא)

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו עומד בהר סיני לקבל את התורה, שכן רק האדם יש לו עבר ועתיד, לא כן הקב"ה שהוא נצחי, בכל יום הוא נותן את התורה.

(אוהב ישראל)

מגילת רות

ומה ענין רות אצל עצרת שנקראת בעצרת בזמן מתן תורה, ללמדך שלא ניתנה תורה אלא ע"י יסורין ועוני, וכן הוא אומר (תהילים ס"ח י"א). חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלוקים, אמרה תורה לפני הקב"ה: ריבונו של עולם תן חלקי בשבט של עוני, שאם עשירים עוסקים בי יהיו מתגאים, אבל כשהם עניים הם מתעסקים בי והם יודעים שהם רעבים ושפלים, שנאמר (קהלת י' ו') ניתן הסכל במרומים רבים ועשירים בשפל ישבו.

(ילקוט שמעוני)

ענין הלימוד הוא, להכין הלב לקבל התורה שצריכין מקודם לטהר הלב, דכמו שהיה בשעת מתן תורה מקודם פרישה כדכתיב: לך וגו' וקדשתם וגו', כן צריך להיות בכל שנה לטהר הלב להיות כלי מוכן לתורה.

(שפת אמת)

גודל קדושת היום

לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, מ"י בגימטריא חמישים, זהו חג השבועות, מ"י מטהר אתכם, יום החמישים בעצמו מטהר ומקדש את האדם.

(חתם סופר)

כמו שיש ראש השנה ועש"ת ויוה"כ"פ. כן פסח הוא בחינת ראש השנה, וימי הספירה המה כנגד עשרת ימי תשובה, וחג השבועות הרי הוא כנגד יום הכיפורים, יום מחילה וסליחה וכפרה.

(בית אברהם)

היום הזה הוא היום היקר והמעולה ביותר מכל ימות השנה, כדכתיב יום אחד הוא יודע לה', שביום זה מתעלים כל הנפשות.

(חידושי הרי"ם)

בלילה שקודם מתן תורה בכל שנה, יכול האדם לזכות לזה שיוקבע הד"ת בלב, כמו שזכו ישראל אז בלילה שקודם מתן תורה.

(פרי צדיק)

ביום זה זוכים למחילת עוונות כיום הכיפורים, ומה יום הכיפורים, שהקב"ה נתן לישראל רק את הלוחות השניות נקבע למחילת עוונות, בחג השבועות בו ניתנה כל התורה על אחת כמה וכמה.

(חטד לאברהם)

הנהגות החג

עשבים סביב הר סיני שנאמר (שמות לד, ג') גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא, שמע מיניה שהיה שם מרעה,]

(לבוש)

העמדת אילנות

נוהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים, ונראה לי הטעם שיזכירו שבעצרת נידונין על פירות האילן, ויתפללו עליהם.

(מגן אברהם)

אמנם אין זה [הטעם המוזכר לעיל] מספיק כל כך, כי הלא אילני סרק הן. אך לענ"ד אפשר, על דרך הידוע מספרים שבמתן תורה פסקה הזוהמא ונתקן חטא אדם הראשון, וכתוב (ויקרא כו, ג') אם בחקותי תלכו וגו' ועץ השדה יתן פריו, ופירש רש"י שגם אילני סרק יוציאו פירות, עיי"ש, ולזה ביום מתן תורה אנחנו מתפללין על זה.

(שובע שמחות)

יותר נראה לומר שאוכלים מאכל חלב משום שהוא יום שניתנה בו תורה, והתורה נמשלה בו, כדאמרין במסכת תענית (ז', א') למה נמשלו דברי תורה לשלשה משקין הללו במים ובין ובחלב וכו'.

(פרי חדש)

ועוד יש רמז לזה מן התורה, שנאמר (במדבר כ"ח כ"ו) מנחה חדשה לה' בשבועותיכם, ראשי תיבות מחלב. וצריך לאכול גם בשר כי אין שמחה אלא בבשר.

(מטה משה)

עוד לרמז שעל כן אנו אוכלים גבינה כי גבינה הוא מלשון גבו"ת עיניו של הקב"ה כמאמז"ל (גיטין נז) כל הנוגע בהם כנודע בבת עיניו כבי' ואנו מבקשים מהקב"ה כבי' יכסנו בגבות עיניו שלא יזיקנו שום אחד (חוקי חיים – כ"ק אדמו"ר ז"ע)

שטיחת ירק בחג השבועות

ברמ"א (או"ח סימן תצ"ד ס"ג): ונוהגין לשטוח עשבים בשבועות בבית הכנסת ובבתים זכר לשמחת מתן תורה [שהיו

גודל ליל שבועות

מי שאינו יושן בלילה הזה ליל שבועות יהיה לו לסימנא טבא, דלא ינום ולא יישן מזלו, ומובטח לו שישלים שנתו, וזוכה לבנים תלמידי חכמים.

(מועד לכל חי)

הלימוד בליל שבועות, עפ"י אמרם ז"ל אם שמעת בישן תשמע בחדש, לכן צריכין לקבל בלילה זו התורה שלמדנו עד עתה, וזה ההכנה להחדש.

(שפת אמת)

מאמינים כי בערב זה נפתחים שערי שמים לתפילות ולבקשות, וכל תפילה שתקבל ברצון, ואכן מדירים רבים שינה מעיניהם עד עלות השחר לבקש בשעת רצון זו.

(ילקוט מנהגים)

ענין תיקון ליל שבועות, דהכנה לתורה, היא ע"י התורה

(חידושי הרי"ם)

מבואר בספרים, כי לימוד סדר תרי"ג מצוות מסוגל לפרנסה

(הגה"ק מפלאנטש צוק"ל)

ובהגיע אשמורת הבוקר מעט קודם עלות השחר בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח, אשר אז נקרא אילת השחר אז צריך לטבול במקוה, ועי"כ אנו מקבלים תוספת קדושה.

(שער הכוונות)

תועלת המקוה בשבועות בשעתא דנהר צפרא, והוא הכנה גדולה לקבלת התורה והטבילה במקור מים חיים... וגם עיקר קבלת עומ"ש הוא ע"י מקוה... וזה שנרמז גם בפסוק והקרבתם מנחה חדשה לה', והקרבתם הוא אותיות מקו"ה ואותיות הנשארים תר"ב עולה במספר עו"ל מלכו"ת.

(אמרי נועם - דז"קוב)

הנהגת יום טוב

כל הלומד בליל שבועות רצוף כל הלילה ללא היסח הדעת, זוכה לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב.

(לב דוד)

נכון ללמוד תהילים ביום חג השבועות, כי דוד המלך ע"ה היתה מנוחתו ביום הזה (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ג), והיום הקדוש יומא דהילולא דיליה, עוד יעלה לרצון ביותר אמירת תהילותיו.

(עבודת הקודש)

אם בר הכי הוא ישתדל לחדש איזה חידוש בתורה והוא סימן טוב להתחיל לחדש ביום מתן תורה לכל השנה, ואם לא ניסה באלה ישתדל לידע חידוש בתורה אשר לא ידעו מקודם.

(כף אחת)

אכילת מאכלי חלב ודבש

גם נהגו לאכול דבש וחלב בחג השבועות מפני תורה שנמשלו לדבש וחלב, כמו שכתוב (שיר השירים ד', י') דבש וחלב תחת לשונך.

(כל בו)

כי בהם נהגה יומם ולילה

אמורים בתורה שבכתב, אבל בתורה שבעל פה, אם אינו מבין הפירוש, אינו נחשב לימוד כלל. ואף על פי כן יש לאדם לעסוק בכל התורה, גם בדברים שלא יוכל להבין, ולעתידי לבוא יזכה להבין ולהשיג כל התורה שעסק בה בעולם הזה, ולא השיגה מקוצר דעתו.

(שו"ע הרב שם, סעיפים י"ב-י"ג)

ח) כל תלמיד חכם שמרבה בעסק התורה, ואינו מתפרנס הרבה, סימן יפה לו, ואם תאמר אם הקב"ה אוהב תורתו, למה אינו מעשירו, הוי אומר שאם יעשיר, יפגע מדברי תורה.

(תנא דבי אליהו – רבא, פרק ג', ס"ק ב')

ט) כל שאפשר לו לעסוק בתורה, ואינו עוסק, עליו הכתוב אומר (במדבר ט"ו, ל"א) כי את דבר ה' בזה וגו'. כלומר שדבר ה' אינו יקר וחשוב בעיניו כל כך לעסוק בו, וכאילו מתלוצץ מדברי תורה, ולכך כששנים יושבים יחד ואין ביניהם דברי תורה, נקרא מושבם ביחד מושב לצים, שנאמר בכתוב (תהלים א', א'-ב') ובמושב לצים לא ישב, כי אם בתורת ה' חפצו. (שלחן ערוך הרב, הלכות תלמוד תורה, פרק ג', סעיף ו')

י) אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדין מתוך עידון. ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן, ומצער גופו תמיד, ולא יתן שנת לעיניו, לעפעפיו תנומה, אמרו חכמים דרך רמז, זאת התורה אדם כי ימות באהל (במדבר י"ט, י"ד) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמה, וכך אמר שלמה בחכמתו, התרפית ביום צרה צר כחר, (משלי כ"ד, י') ועוד אמר, אף חכמתי עמדה לי, (קהלת ב', ט'), חכמה שלמדתי באף עמדה לי. (רמב"ם, הלכות תלמוד תורה, פ"ג הי"ב)

יא) כל היגע בתלמודו בבית הכנסת, לא במהרה הוא משכח, וכל היגע בתלמודו בצנעה מחכים, שנאמר (משלי י"א, ב') ואת צנועים חכמה. (שם)

יב) כל המשמיע קולו בשעת תלמודו, תלמודו מתקיים בידו, אבל הקורא בלחש, במהרה הוא שוכח. (שם)

יג) שלשה הקב"ה בוכה עליהן בכל יום, על שאפשר לו לעסוק בתורה, ואינו עוסק, וכו'. (חגיגה דף ה' ע"ב)

יד) כשם ששכר תלמוד תורה גדול מכל המצוות, כך עונש ביטול תורה גדול מעונש שאר העבירות. (ספרי דברים ה', א')

טו) כל הצרות הבאות לציבור וליחיד הם משום עוון ביטול תורה.

(עבודת הקודש להחיד"א, בחלק סנסן ליאיר, בשם אליהו הנביא זכור לטוב)

טז) מי שמתרשל מלימוד מפני שטוען דאין לו בינה ודעת להבין, אמור לו, מי שנתן לו בינה ודעת לעשות מלאכתו, הוא יתן לו דעת ללמוד תורה.

(תנא דבי אליהו – זוטא פרק י"ד ס"ק א')

יז) סגולת התורה בעסוק האדם בה היא מחכימת הפתי, אשר לא היה גופו ושכלו לזה, ואין לאדם תירוץ בהתבטלו

א) כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני, בין עשיר, בין שלם בגופו, בין בעל יסורין, בין בחור, בין שהיה זקן גדול שתשש כוחו, אפילו עני המחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר (יהושע א', ח') והגית בו יומם ולילה. (רמב"ם הלכות תלמוד תורה, פ"א ה"ח)

ב) מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי לה, ולהיות מוכתר בכתרה של תורה, לא יסיח דעתו לדברים אחרים, ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחד, כך הוא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה תהיה עמל, ולא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל, אבל אם הרבית תורה, הרבית שכר, והשכר לפי הצער. (שם, פ"ג ה"ו)

ג) בתחילת לימודו של אדם בין במקרא, בין במשנה, בין בתלמוד, בכל יום, לא די לו בלימוד פעם ושתיים ושלוש, אלא צריך לחזור על כל אחד פעמים רבות מאד, הכל לפי כח זכרונו של אדם כדי שיזכור היטב.

(שו"ע הרב, הלכות תלמוד תורה, פרק ב', סעיף ג')

ד) אף שעל ידי זה [שיחזור הרבה על לימודו] לא יוכל ללמוד הלכות הרבה, לא יחוש, כמו שאמרו חכמים (אבות פ"ב מט"ז) לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה, וכן היו עושים בימיהם שהיו לומדים בעל פה, היו לומדים בתחילת לימודם רק ב' או ג' פרקים משניות, או ברייתות, בשבוע, (עיין ילקוט שמעוני רמז תתע"ג), והיו חוזרים עליהם מאה פעמים ויותר, ואמרו חכמים (חגיגה דף ט' ע"ב) אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים, לשונה מאה פעמים ואחת, שזה נקרא עובד אלוקים, וזה נקרא לא עבדו כראוי. (שם)

ה) עכשיו שתורה שבעל פה כתובה לפנינו אין צריך לחזור מאה פעמים ואחת בשעת לימודו ממש, רק שיזהר מאוד לחזור על הראשונות תמיד לפרקים קרובים, בענין שתהיינה כל ההלכות שלמד עד עתה, חקוקות היטב בזכרונו כל הימים שבינתיים, וברורות לו בלי גמגום כבשעת לימודו ממש. (שם)

ו) כל אדם צריך ליזהר להוציא בשפתיו ולהשמיע לאוזניו כל מה שלומד, בין במקרא, משנה ותלמוד, אלא אם כן בשעת עיון להבין דבר מתוך דבר, וכל מה שלומד בהרהור לבד, ואפשר לו להוציא בשפתיו, ואינו מוציא, אינו יוצא בלימוד זה ידי חובת מצות ולמדתם אותם (דברים ה', א'), וכמו שנאמר (יהושע א', ח') לא ימוש ספר התורה הזה מפיר והגית בו וגו', וכמו בכל המצוות התלויות בדיבור, שאינו יוצא בהן ידי חובתו בהרהור, אלא אם כן שומע מפי המדבר, שהשומע כעונה בפיו.

(שלחן ערוך הרב, הלכות תלמוד תורה, פרק ב' סעיף י"ב. וע"ע בענין זה ב"פני יהושע" על מסכת ברכות דף ט"ו, ודו"ק)

ז) אם מוציא בשפתיו אף על פי שאינו מבין אפילו פירוש המילות, מפני שהוא עם הארץ, הרי זה מקיים מצות ולמדתם, ולפיכך כל עם הארץ מברך ברכת התורה בשחר, לפני הפסוקים, וכן כשעולה לספר תורה. במה דברים

מחכמת התורה, באמור חכמה ודעת לא נתנו לו מן השמים.

(בני יששכר, מאמרי כסלו – טבת, מאמר ג', אות ט', וע"ע במדרש שמואל אבות פרק ד', שכתב, דאף אם נגזר עליו בעת יצירתו שיהיה טיפש, אם יגע בתורה, ולומד מכל אדם, יהיה חכם, כי יגעת ולא מצאת אל תאמין)

(יח) ביטול תורה הוא עון וחטא, אבל לבייש אחד מישראל, לא תהא כזאת עבירה גדולה בישראל, וטוב לבטל תורה (אפילו דרבים) מלבייש בן ישראל.

(מהרש"א סנהדרין דף י"א ע"א חידושי אגדות, בד"ה אתה)

(ט) אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה, לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה, יזהר בכל לילותיו, ולא יאבד אפילו אחת מהן בשינה ואכילה ושתייה ושיחה, וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה.

(רמב"ם הלכות תלמוד תורה, פ"ג ה"ג)

(כ) כל בית שאין דברי תורה נשמעין בו בלילה, אש אוכלתו. (שם)

(כא) הרב שלימד, ולא הבינו התלמידים, לא יכעוס עליהם, אלא שונה וחוזר הדבר כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה.

(שו"ע יור"ד, סימן רמ"ו, סעיף י')

(כב) במה דברים אמורים שלא הבינו התלמידים הדבר מפני עומקו, או מפני דעתן שהיא קצרה, אבל אם ניכר לרב שהם מתרשלים בדברי תורה, ומתרפים עליהם, ולפיכך לא הבינו, חייב לכעוס עליהם, ולהכלימם בדברים כדי לחדדן.

(שם סעיף י"א)

(כג) לא יאמר התלמיד הבנתי, והוא לא הבין, אלא שואל וחוזר ושואל כמה פעמים, ואם יכעוס עליו רבו, יאמר לו רבי, תורה היא וללמוד אני צריך, ודעתי קצרה.

(שם, סעיף י')

(כד) לא ישאל את רבו כשיש לו ספק שמא לא ידע הרב להשיב לו, ויתבייש בכך.

(שו"ת שלמת חיים, סימן תק"כ)

(כה) אין שואלים את הרב שאלה מיד כשנכנס לבית המדרש, עד שתתיישב דעתו עליו.

(שו"ע יור"ד, סימן רמ"ו, סעיף י"ב)

(כו) אין שואלים לרב שני תלמידים כאחד. (שם)
(כז) אין שואלים את הרב מענין אחר, אלא מאותו ענין שהם עוסקים בו, כדי שלא יתבייש. אבל הרב יכול לשאול לתלמידים מענין אחר, שאין עוסקים בו, כדי לזרזם שיזכרו לימודם. (שם)

(כח) תחילת דינו של אדם בעולם הבא על מה שלא עסק בתורה, ואחר כך דנים אותו על שאר מעשיו.

(סנהדרין דף ז' ע"א)

(כט) חייב ללמוד תורה עד יום מותו, שנאמר (דברים ד', ט') ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, וכל זמן שלא יעסוק בתורה הוא שוכח.

(שו"ע יור"ד סימן רמ"ו, סעיף ג')

(ל) אין מלמדין תורה לתלמיד שאינו הגון, אלא מחזירין אותו למוטב, ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובודקין אותו, ואחר כך מכניסין אותו לבית המדרש, ומלמדין אותו. (שם, סעיף ז')

(לא) הרב שאינו הולך בדרך טובה, אע"פ שחכם גדול הוא, וכל העם צריכים לו, אין למדין ממנו, עד שיחזור למוטב. (שם, סעיף ח')

(לב) לא יחשוב האדם לעסוק בתורה ולקנות עושר וכבוד עם הלימוד, כי מי שמעלה מחשבה זו בלבו, אינו זוכה לכתרה של תורה, אלא יעשה תורתו קבע, ומלאכתו עראי, וימעט בעסק ויעסוק בתורה, ויסיר תענוגי הזמן מליבו, ויעשה מלאכה כל יום כדי חייו, אם אין לו מה לאכול, ושאר היום והלילה יעסוק בתורה. (רמ"א שם, סעיף כ"א)

(לג) אסור לעסוק בדברי תורה במקומות המטונפים, ולכן אמרו שאסור לתלמיד חכם לעמוד במקומות המטונפים, מפני שלא ירהר בדברי תורה. (שם, סעיף כ"ו)

(לד) כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר, סופו לבטלה מעוני. (אבות פ"ד מ"ט)

(לה) כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה. (שם, פ"ו, מ"א)

(לו) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. (שם, משנה ב')

(לז) גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה, ובעולם הבא.

(שם, משנה ז')

(לח) כל העוסק בתורה, וכו', מוחלין לו על כל עוונותיו.

(ברכות דף ה' ע"א)

(לט) כל העוסק בתורה, יסורין בדלין הימנו. (שם)

(מ) לא נברא האדם אלא לעמל התורה. (סנהדרין דף צ"ט ע"ב)

(מא) לימוד התורה הוא תקנה שלא יבוא לידי לשון הרע, כמו שאמרו (ערכין דף ט"ו ע"ב) מה תקנתו שלא יבוא לידי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא, יעסוק בתורה.

(שמירת הלשון, שער התורה, פרק א')

(מב) בכל תיבה ותיבה של לימוד התורה הוא מקיים מצות עשה בפני עצמה, ואם לומד פרק משניות או דף גמרא, הוא מקיים כמה מאות מצוות, כמו שכתב הגר"א ז"ל ב"שנות אליהו" פרק א' דפאה (משנה א', בפירוש הארוך, ד"ה ות"ת) בשם הירושלמי, ואם כן, נבוא לחשבון כמה אלפים תיבות קדושות של תורה, שכל אחת בפני עצמה היא מצוה רבה, שבטלנו בידיים, וכנגדם הכנסנו כמה אלפים עוונות של ביטול מצות עשה דתלמוד תורה בעת הזה גופא.

(חפץ חיים, פתיחה – עשין, ס"ק י"ב)

המאמר מלוקט ומוגש באדיבות

בעל גם אני אודך שליט"א

מסכת שבועות

בלילה השני של חג הפסח לאחר ספירת העומר, קרא הרה"ק רבי צבי הירש הלוי הורביץ זצ"ל לשני בניו הקטנים, שהתפרסמו לאחר מכן כשני האחים הקדושים הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א והרה"ק רבי פנחס בעל ההפלאה זיע"א, ושאלם לאמר: איזו מסכת מתכוונים אתם ללמוד? נענה ואמר הגדול שבהם: עלינו להתחיל ללמוד את מסכת שבועות, כדי שנוכל לסיימה בערב חג השבועות.

הסביר רבי צבי הירש לילדו: כי מסכת שבועות אינה עוסקת כלל בענייני חג השבועות והיא רק קרויה בשם שבועות ע"ש שבועות של דיינים ושבועות של עדים וכדומה, אבל לא ע"ש חג השבועות, ומדוע אם כן ברצונך ללמוד אותה עד חג השבועות? נענה הילד ואמר: גם אני יודע כי מסכת שבועות עוסקת בענייניהם של אלו הנשבעים, ודווקא משום כך סבור אני כי מתאימה היא ללמוד בימים אלו כהכנה לחג השבועות, שכן מאז חג השבועות הראשון עת קבלנו את התורה על הר סיני כולנו מושבעים ועומדים מהר סיני לקיים את התורה, ולכן כאשר נלמד את מסכת שבועות נדע אכן עד כמה חמורה היא השבועה ועד כמה צריך לדקדק בקיומה.

(ארחי' הלבנון)

אכילת מאכלי חלב

כשביקש הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע להדגיש את חשיבות המנהג לאכול מאכלי חלב בשבועות אך בד בבד לדעת כי לא זה העיקר. היה מספר את הסיפור הבא בדרך צחות, כשביקרתי באחת מערי השדה בסביבות העיר ניו יורק לצורך אסיפת כספים לשיבת חכמי לובלין, פגשתי ביהודי עשיר עם הארץ גדול, הלה ביקש להפגין בפני את 'למדנותו' ונאמנותו למסורת ואמר לי כי היות וכל ימי הספירה משמשים כהכנה לחג השבועות שבו אוכלים מאכלי חלב, לפיכך הריהו נוהג לאכול בכל הספירה קרעפליך העשויים עם חלב, בכל לילה מספר הקרפליך כמניין הספירה. שאלתי מה קורה אם אתה שוכח במקרה לאכול את הלבבות, השיב אני ממשיך לאכול בלילה הבאה בלי ברכה...

(סיפורי חסידים)

בקבלת התורה מתרפאים כל החולאים

היה זה יומיים לפני חג השבועות. הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל נקרא לבקר קרוב משפחה שחלה במחלה קשה, ומיהר לבית החולה לקיים מצוות ביקור חולים, לעודדו ולחזק את ידיו. עם כניסתו הבחין הרב כי הייאוש שורר בבית המשפחה, קרובי המשפחה מסתובבים בתחושות קשות, וגם החולה מודע למצבו...

כשניגש אל החולה, הלה הבהיר כי הוא מוגדר חולה סופני, ושאל את הרב אם יש לו סיכוי... הרב אלישיב לחץ את ידו בחום, וגילה לו סוד: 'אינני מזלזל בדברי הרופאים, אך זכור נא כי גם אם חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים.

בכל רגע אפשר להפוך את גזר הדין בתפילה ובתחנונים, ובפרט עכשיו. עוד יומיים חג השבועות, ושוב יקראו בבתי הכנסת את עשרת הדברות שניתנו לנו בהר סיני. ברגעים של מתן תורה נרפאו כל החולים, וזה יכול לקרות גם היום!

יהודי יקר, סיים הרב אלישיב, 'זו ההזדמנות שלך: עם כל המאמץ הכרוך בכך, כדאי מאוד להגיע לבית הכנסת, להיות שם בעת קריאת התורה, להשתתף ברגע קבלת התורה. זה הרגע הדרמטי, הרגע שיכול להפוך לך את החיים. כבר היו חולים סופניים שנרפאו ברגע הזה. השנה זו יכולה להיות ההזדמנות שלך!'

אחים יקרים, זמן קריאת התורה, אותן דקות בודדות בהן בעל הקורא קורא את הפרשה של קבלת התורה, זהו רגע בו נפתחים שערי שמים, הקדוש ברוך הוא יורד על בימת בית הכנסת, ולכל אחד מאיתנו יש הזדמנות 'לאפס' את בעיותיו האישיות ולפתוח

בחיים חדשים ופורחים. הבה ננצל את עת הרצון, הבה נזכה בישועה בזמן קבלת התורה ובזכותה!

(פניני פרשת השבוע)

להכין את עצמו בהכנה דרבה לקראת חג מתן תורה

"ולכן מה מאוד ראוי אשר כל איש הירא, ורוצה לגשת אל עבודת הקודש, בהגיע חג הגדול והקדוש הזה שחוזר למציאות הראשון נתינת התורה, להתבונן במעוז שכלו אם הכנתו שלימה וחזקה, ותכונת איברי קומתו המה מזוככים ובהירים להשראת אלהות, ואז יתכן לו לעלות בהר לקבל בחינות תורתו והארת אלהותו יתברך המאיר עתה, ומה מאד צריך לפלס במאזני שכלו באשר הוא שם, ולהתבונן בעצמותו אם היה שם בהכנה כזה אז במעמד הקדוש בנתינת התורה הכלליות, אם היה ראוי ונכון לגשת אל הקודש פנימה, ופן ואולי לא היה ראוי להמנות עמהם במעמד המובחר, בסבת העדר הזדככותו.

היות אז כולם קדושים ובתוכם ה' שורה על פרטי איבריהם, כיון שהיו כולם מגדולים עד קטנים בגדר הפרישות מחומריות וכיעור והדומה, וכאשר חכמים הגידו (שבת קמו, א), ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן מנייהו, וידע נאמנה אם מרגיש בעצמותו מיעוט הזדככות שבלתי אפשרי אז במעמד הקדוש לגשת אל הקודש לקבל הארת התורה, כמו אז כן עתה, בחושך הולך ואין נוגה לו, להיות נוספת אצלו בחינת קבלה מחודשת, כיון שלא קיטש ותיקן מדותיו להיות נקי וזך בהם, כאשר יכול שאת ממגע נכרי, על ככה הגיע העדר הארת התורה, להיותה בדרך כלל שבעה עמודים.

(אור המאיר בדרוש לחג השבועות)

ההקבלה בלוחות הברית"

עשרת הדיברות מופיעים באופן הבא:

אנוכי ה' א-לוקיך | לא תרצח

לא יהיה לך א-לוהים אחרים | לא תנאף

לא תישא את שם ה'.. לשווא | לא תגנוב

זכור את יום השבת לקדשו | לא תענה

כבד את אביך ואת אימך | לא תחמוד

וכבר אמרו חז"ל שהן מחולקות לשני צדדים כיוון שהצד הימני הוא עברות שבין אדם למקום. ואילו הצד השמאלי עברות שבין אדם לחברו.

הכלי יקר מבאר באופן נפלא ואומר: שבעים זה, ששני הלוחות צמודים אחד לשני, חייב להיות קשר בין שני הצדדים. כאשר כל דיברה בצד אחד יש לה מכה משותפת עם הדיברה שמקבילה לה בצד האחר נביא את דבריו ונסביר:

אנוכי ה' אל מול לא תרצח.

בגלל שאנוכי ה' – לכן אל תרצח... אדם נברא בדמותו של הקב"ה שנאמר: "בצלם א-לוקים ברא את האדם", הרוצה את האדם למעשה פוגע באופן ישיר בכבודו של הקדוש ברוך הוא.

לא יהיה לך א-לוהים אחרים אל מול לא תנאף.

יהודי שהולך ונכנס לכת שאיננה שלו ועושה לו אלוה שלא שייך אליו, דומה בדיוק לאחד שהולך ונכנס למשפחה שאיננה שלו...

לא תשא את שם ה' לשווא אל מול לא תגנוב.

אחד שהולך וגונב מחברו לבסוף יבוא לבסוף לשאת את שם ה' לשוא. כי ברגע שהוא ייתפס הוא ישקר וישבע לשקר, בכדי לצאת זכאי ולהפטר מהתואר "גנב" שידבק לו...

זכור את יום השבת לקדשו אל מול לא תענה.

מי שמחלל את השבת למעשה מעיד עדות שקר כאומר: שהקב"ה לא ברא את העולם בששה ימים ושבט ביום השביעי.

כבד את אביך ואת אימך אל מול לא תחמוד.

אדם שאינו מכבד את הוריו זה מכיוון שהוא ראה הורים אחרים הטובים משלו... במילים אחרות אדם שחומד את של האחרים הרי שלא יכבד גם את הוריו...

אם כך, נמצאנו למדים שלא בכדי חולקו עשרת הדיברות ונכתבו דווקא בסדר הזה...

(הכלי יקר)

סגולות חיים

- רפואה ישועה ופרנסה' (הרה"ק קבי אלימלך מליז'נסק).
- ימים מסוגלים ביותר לתהילים: שבתות, ראשי חודשים, ימים טובים וחודש אלול.** אשרי האיש הלומד תהילים, שאמירתו בג' זמנים היא מסוגלת עד מאוד: בשבת, בראש חודש וימים טובים, ולמעלה מהם באלול. וסימנך פתח ב'אשרי' וסיים ב'אשרי', ר"ת אשרי", אלול, שבתות, ראש חודש, יום טוב. (תה"ל יג, בשם הרב חמדת ימים, ענייני שבת דף פז).
  - עצה לישועה מיוחדת – אמירת כל הספר ללא הפסק.** על כמה דברים שצריכים לאדם, כמו פרנסה וכדומה או שאר הרפתקאות יאמר כל תהילים מההתחלה לסוף בלי שום הפסק' (רבי פנחס מקוריץ).
  - מחילת עוונות.** אשרי האיש הלומד תהילים, וכאשר יתעסקו ישראל באמירת תהילים בלב נשבר, ימחול להם הקב"ה על כל עוונותיהם (פירוש "מים רבים" על תהילים). (הידברות)

פרקי התהילים נכתבו על ידי דוד המלך ברוח הקודש, וכווננו לכל ישראל בכל הדורות. אמירת תהילים מסוגלת לישועה, לרפואה, לפרנסה ולשפע רחמים בעולם.

- האומר תהילים מקבל שכר כאילו עסק בלימוד עומק התורה.** מי שחשקה נפשו לדבקה בו יתברך ובשבחיו, ידבק עצמו בספר תהילים. אין לנו דבר גדול יותר מספר תהילים שכלול מן הכל, מרבים שבחים להשי"ת, ורבים מזמורים הם של התעוררות תשובה, ורבים מזמורים הם של בקשת מחילה וסליחה, והכל מיד ה' השכיל חבר דוד המלך ע"ה ברוח הקודש, והאומר תהילים הוא כמתפלל והוא גם כן כעוסק בתורה, כי כבר ביקש דוד המלך ע"ה שיהיו מקבלים שכר הקוראים בתהילים כעוסקים בעומק התורה כנגעים ואהלות' (השל"ה הקדוש).
- אמירת תהילים מצילה מיצר הרע.** אשרי האיש הלומד תהילים, שהרי ביקש דוד שאמירת תהילים תועיל להציל מדמינו היצר. וכך פירשו בכתוב: 'הי לבי תמים בחוקיך': 'אמר דוד, ריבון העולם, כשאני עוסק בחוקיך לא יהיה רשות ליצר הרע להציץ בי, שנאמר: 'הורני ה' דרך אהלך באמתך'. ונראה פירושו, 'הורני ה' דרךך, אימתי, 'כשאהלך באמתך' (רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו 'צדקת הצדיק').
- סגולות יקרות, סמי חיים, ומפתחות לשערי שמים.** בית קדש הקדשים בית האוצר היקר הזה, מלא יקר כל קדש, מלא הדר כל כבוד ועוז, אוצר בתוכו כל מחמדנו אשר היו לנו מימי קדם, בעוד רוח השיר חי בפי שרי קדש, בעוד התנוסס רוח ה' על נעים זמירות ישראל עלי הגיון בכינור, בהיכלו כבוד אומר כולו. כל אדם יחזה בו, כל תפלה וכל תחנה, כל הודאה וכל תהילה, על כל דבר ועל כל עניין, צוקה או תשועה, צרה או רווחה, אשר יהיה ליחיד או לרבים, בתהלוכות העתים ומסכות הזמן הסוער על כל עוברי ים החיים בהמון משבריו ושאון גליו. גם יש בו סגולות יקרות ומטמוני מסתרים מסוד ה' ליראיו, תרופות וסמי חיים, ומפתחות של שערי שמים' (המלבי"ם בהקדמתו לפירושו על ספר תהילים).
- מזמורי תהילים פותחים את היכלי הרחמים.** אשרי האיש הלומד תהילים, שכן אמרו, לכך נקראים שירי דוד מלכנו תהילים, שיכולין לפעול על ידם הכל ואין שטן ואין פגע רע. וזהו שירו לה' כו' תהילתו בקהל חסידים, פירוש ענין התהילה הוא ביד החסידים המתחסדים עם קונם' (הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק זצ"ל, בספר נועם אלימלך, ליקוטי שושנה).

'מזמורי תהילים הם מפתחות המתאימות לכל היכלות הרחמים'

קהל תלמידי וחסידיו
קראלי
בעיה"ת בני ברק

זמני התפילות
בחג השבועות הבעל"ט
בראשות הוד מרן רבינו שליט"א

מעריב ליל החג בזמן ר"ת
תיקון ליל שבועות
תפילת שחרית בשעה 10.00

מאות כבר נושעו! ומה איתך?
רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו'
תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של
מרכז "אמונת חיים" קראלי
כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון
רח' הרב אבוחצירא 12 אשדוד טל. 055-6798152
ובאימייל: 8659931@gmail.com

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק **אברהם מרדכי ז"ע**
בהרה"ק יהודה ארי' לייב ז"ע
נלב"ע שבועות תשח
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
אדונינו מורינו ורבינו
הגה"ק **יצחק צבי משה זצ"ל**
ברא כרעא דאבוא
אדמו"ר **אביגדור מוזס זצ"ל**
מקראלי
נלב"ע ד' טבת תשעט
לאורו ניסע ונלך
זכותו יגן עלינו ועכ"א

לז"נ
הרה"ג **שמואל צבי שנטג ז"ל**
בהרה"ח אלכסנדר ז"ל
נלב"ע ו' סיון שבועות תשע"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
מרת **חיה לוטיג ע"ה**
בת הרה"ר **ישראל יהודה ז"ל**
נלב"ע שבועות תשעב
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הרבנית **פעריל מוזס הי"ד**
בת הרה"צ בנימין זאב זצ"ל
נעקדה"ש ו' סיון שבועות תש"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הגה"צ **מרדכי רוט זצ"ל הי"ד**
בן הגה"ח **ישראל צבי זצ"ל**
נעקדה"ש ב' סיון
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הילד זאב כץ ז"ל
בהרה"ח יוחנן חיים יבדל"א
נלב"ע כג אייר תשפ"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הגה"צ **יצחק צבי גרינוולד הי"ד**
בהרה"צ **משה יוסף זצ"ל**
נעקדה"ש ב' סיון
ת. נ. צ. ב. ה.

ביאורי התג

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מו"צ בק"ק קראלי ומח"ס גם אני אודך

דווקא, שהוא ראש השנה הנוגע והחשוב יותר לאדם לנפשו ולדעתו (הרב מ.ל.).

תירוץ נוסף: בספר "תולעת יעקב" (הובא בשל"ה הקדוש במסכת שבועות) מבאר את סוד ענין חג השבועות. וזה לשונו: "ודע, כי כמו שבראש השנה רצה הקב"ה להשיג לדרוש מעשי בני אדם... כן רצה ביום מתן תורתנו, שהוא מורה על חידוש העולם, להשיג ולדרוש על מעשה העולם ולדון על פירות האילן, כדאייתא דבעצרת נידונין על פירות האילן, וכבר ביארנו כי הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והעולם נידון ביום זה על התורה שניתנה בו שביטלו עצמם ממנה".

לפי זה, בודאי שראוי לקרוא את פרשת הקללות לפני עצרת דווקא, שהוא יום הדין על הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והדין הוא על התורה וביטולה (הרב פנחס גולדוסר).

תירוץ נוסף: אף אם סוכות ופסח גם הם ראשי שנה, אולם מאחר והתוכחה בפרשת בחוקותי עניינה הוא עמל התורה, ראוי שיתקנו את קריאתה קודם שבועות דווקא (הרב מ. הלפר).

תירוץ נוסף: ה"שפת אמת" (עניני חג השבועות) מבאר: "בכל שנה ושנה מקבל כל אחד מישראל בחג הזה כל מה שעתידי להבין ולחדש בתורה... דהתורה נקראת 'עץ חיים', וכמו שאילן מוציא פירות בכל שנה ושנה, כמו כן התורה מחדשת פירותיה בכל שנה ושנה.

ולכן 'בעצרת נידונין על פירות האילן', דהיינו התחדשות התורה שנקראת 'עץ חיים', ולכן נקרא חג זה 'יום הביכורים'... וזה ההתחדשות תלוי כפי הכנת כל אחד, שיכין עצמו לקבל חלקו בתורה על כל השנה, ושורש כל השנה הוא יום זה".

לפי דבריו, בודאי שהזמן הראוי לקרוא את פרשת התוכחה הוא קודם שבועות, הן משום רוממותו של היום שהוא ראש השנה לפירות אילן התורה וכמבואר, והן משום שפרשת התוכחה הוא על ביטול עמלה של תורה, ועל כן קודם אותה הכנה והתחדשות, נקראת פרשה זו כדי שתכלה שנה וקללותיה (הרב ס. עוזר).

"תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת... כדי שתכלה שנה וקללותיה... אטו עצרת ראש השנה היא? "אין, עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן (ר"ה טז, א): ובעצרת על פירות האילן" (מגילה לא, ב).

ומקשים: הרי גם סוכות ופסח נקראים ראש השנה במשנה שם, ואם כן, מדוע לא נקבעה קריאת הקללות שבתורה קודם להן, כדי שתכלה שנה וקללותיה.

התינח לגבי סוכות, ניתן לומר שכבר נקראו הקללות קודם ראש השנה הסמוך, אולם עדין היה ראוי להקדים את הקללות קודם הפסח, ובפרט מאחר שבפסח נידונין על התבואה שהוא עיקר מזונו של האדם [ולא פירות האילן] (ודוחק לומר שלא ניתן היה לסדר את הפרשיות באופן שהקללות יהיו קודם הפסח)?

ובספר הנפלא מרפסין איגרי הובא כמה תירוצים: תירוץ: בגמרא (בראש השנה שם) מובאים דברי רבי יהודה בשם רבי עקיבא שאמר: "ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת? מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא. אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן".

ברש"י שם מבואר, שהחטים שמהם נעשים שתי הלחם, מוגדרים גם הם כפירות האילן. ולפי זה, בפסח דנים על השעורים הפחות חשובים (מאכל בהמה), ובשבועות - על החטים שהם עיקר מזונו של האדם, ועל כן ראש השנה של שבועות חשוב יותר משל פסח.

זאת ועוד. במהרש"א מוסיף ומבאר, שהבאת שתי הלחם מן החטים היא לחיי נפש האדם, לעומת מנחת העומר המובאת בפסח מן השעורים שהיא לחיי נפש הבהמה, שהשעורים הם מאכל בהמה, ואילו ניסוך המים שכנגד הדין על המים, הוא לחיי נפש הצומח. וזה היה טעם לספירת העומר, שכן כשיצאו בני ישראל ממצרים היו ללא תורה ומצוות כלל - כחמורים, ומשום כך לא היו ראויים אלא למאכל בהמה, עד שקיבלו את התורה שמאז ראויים הם למאכל אדם, שהם החטים שמביאים דעת. ועל כן מביאים את שתי הלחם, כדי לזכות ולקבל דעת וחכמת התורה. על פי זה מובן, שפרשת הקללות נקראת קודם שבועות

פרנס המדור

הרב מאיר סוסיא שליט"א
לכבוד שבועות

יה"ר שירוה רוב נחת ותענג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרב יוסף מיכאלי שליט"א
לכבוד שבועות

יה"ר שירוה רוב נחת ותענג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרב אליהו זוארץ שליט"א
לכבוד שבועות

יה"ר שירוה רוב נחת ותענג דקדושה מכל יוצ"ח

השקת היים

התורה. מדי פעם בפעם הציץ ב'מנחת חינוך' וחזר לגמרא. בשעת לימודו הזכיר בדחילו ורחימו את שמות התנאים והאמוראים. גם כשהזכיר את שמות גדולי הפוסקים, כמו הרי"ף והרמב"ם, הוסיף את התואר 'הקדוש', וכך נהג לומר: "רבי מאיר הקדוש שואל, רש"י הקדוש מבאר".

קול לימודו של האורח משך את ליבו של הרב. הוא ניגש אל מאחורי הדלת, עמד שם והאזין בהשתוממות לקול התורה הבוקע מהחדר.

במהרה קלט כי אורחו גאון עצום בתורה, אשר שבילי התלמוד והפוסקים נהירים לפניו. ליבו החל לייסרו על התנהגותו המזלזלת. הוא נקש בדלת ופתחה בזהירות, בניסיון לקשור שיחה עם האורח, אך רבי יצחק-אייזיק רמז לו כי אינו יכול להפסיק באמצע לימודו, וכי כעת אין זה הזמן המתאים לשיחה.

השעות חלפו ורבי-יצחק אייזיק הוסיף ללמוד במתיקות ובשקידה רבה, בקול רם ובלילי להתעייף. רק כשהגיע הזמן לצאת אל תחנת הרכבת, סגר את הגמרא, יצא מהחדר וניגש להודות לבעל הבית על הכנסת האורחים.

רב העיר לא הצליח להסתיר את בושותו. הוא חש צער עמוק על שביזה תלמיד-חכם וצדיק, השמיע כלפיו דברי זלזול וקיבל את פניו בקרירות. בעיניים דומעות ביקש את סליחת אורחו.

"מדוע אתה אומר שביזית אותי", תמה האדמו"ר, "והלא נתת לי גמרא ואף הקצית לי חדר שקט ונוח ללמוד בו?".

אך הרב התעקש לבקש את סליחת האדמו"ר, וכשראה האדמו"ר כך אמר: "הנני מוחל וסולח בלב שלם לכבוד תורתו". אך הרב לא הסתפק בכך.

"אם ייענה האדמו"ר להזמנתי לבוא ולשבות בעירנו סנטש, אדע כי סלח לי באמת", התחנן הרב. "רק אם הרבי יבוא לעירנו לעשות בה שבת אדע כי סר עוונתי וחטאתי התכפרה".

בענוותנותו הגדולה הסכים האדמו"ר לכך. אף-על-פי שלא היו לו בעיר לא חסידים ולא מכרים ניאות הרבי להיטלטל בדרכים והתאמץ לכבד את בקשת הרב, כדי שיחוש כי קיבל את סליחתו באמת ומחל לו בלב שלם, ואין בליבו שום קפידה עליו.

בשבת קודש פרשת 'שלח' תרפ"ט קיים הרבי את הבטחתו ועשה את השבת כאורחו של הרב. במהלך השבת כיבדו הרב להשמיע פלפול תורני בבית הכנסת, לפני קהל רב מבני המקום. התושבים החלו לתהות לפשר בואו של האורח הדגול, והרב גילה להם את נסיבות בואו של האדמו"ר לשבות בביתו.

(שיחת השבוע על-פי 'שושלת ספינקא')

השמועה על בואו לעיר של האדמו"ר השני מספינקא, הרה"ק רבי יצחק-אייזיק וייס, ה'חקל יצחק', (יא"צ יג סיון) עשתה לה כנפיים במהירות. זה היה ביום שישי בצהריים, בשנת תרפ"ט, בעיר סנטש שבהונגריה.

תושבי העיר התפלאו על פשר הדבר, שהרי לאדמו"ר אין חסידים בעיר. הופעתו הייתה לחידה בעיני כול. אך לא ארכו הימים ונודעה סיבת בואו של האדמו"ר לעשות את השבת בעיר.

כשנה קודם לכן חלה רבי יצחק-אייזיק והופנה לרופא מומחה בעיר פֶּשֶט. הנסיעה מהעיר סליש, מקום מגוריו של האדמו"ר, לפֶּשֶט, חייבה להחליף כמה רכבות. אחת התחנות הייתה בעיר סנטש. אלא שמי שתכנן את הנסיעה לא דייק בזמני צאת הרכבות, ובבוא האדמו"ר ומלוויו לסנטש התברר להם שעליהם להמתין כחמש שעות עד צאת הרכבת הבאה.

האדמו"ר ביקש לנצל את זמן ההמתנה ללימוד תורה, אך הרעש וההמולה בתחנת הרכבת הפריעו לו. הוא ביקש ממלוויו לנסוע עימו לעיר ולמצוא שם מקום שקט שבו יוכל ללמוד בנחת.

באין להם מכר בעיר הציע האדמו"ר כי ייסעו אל ביתו של רב העיר, הרב מנחם פולק, ויבקשו ממנו שיואיל בטובו להכניס את הרבי לביתו, כדי שיוכל ללמוד בשקט, עד מועד צאתה של הרכבת. בנו של האדמו"ר, רבי ישראל-חיים הי"ד, נקש על דלת ביתו של הרב ושאל אם האדמו"ר יוכל לשהות בביתו במשך הזמן הזה.

הרב, שלא נמנה עם החסידים, לא הכיר את האורח, וסבר כי מדובר בצאצא כלשהו של אדמו"רים. הוא דחה את הבקשה. "מה לי ולנכד של אדמו"רים שיטרידני ויספר לי סיפורים ועסיק אותי בשיחות שונות ומשונות", השתמט. הוא הציע לבנו של הרבי לפנות אל אחד מבעלי הבתים החסידיים, או לבית שוחט העיר, שהיה חסיד. אלה ודאי ישמחו לארחם.

רבי חיים-ישראל חזר אל אביו, ומאחר שלא רצה לצערו, לא מסר לו את התגובה המזלזלת של הרב, אבל אמר שהדבר אינו מתאפשר. האב אמר לו: "חזור בבקשה אל הרב ואמור לו שאיני צריך דבר חוץ מפניה שקטה, כיסא לשבת עליו, גמרא מסכת זבחים ואת הספר 'מנחת חינוך'. הא ותו לא!".

חזר הבן אל בית הרב ומסר לו את דברי אביו. לבקשה זו לא היה הרב יכול לסרב. רבי יצחק-אייזיק נכנס אל בית הרב, וזכה לקבלת פנים קרירה למדי. הוא נכנס מייד לחדר שהקצה לו הרב, וללא שהיות פתח בלימוד.

הרבי למד כדרכו בקודש. קרא את הגמרא עם רש"י ותוספות בקול רם, בהטעמה ובמתיקות מיוחדת, ופניו לווהטות באש

פרנס הגליון

הרבנית הצדקנית תליט"א
אמא של מלכות
לרגל חג השבועות

יה"ר שירוה רוב נחת ותענג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הגה"צ צבי רוזנטל שליט"א
דומ"צ וחדב"נ רבינו זי"ע
לרגל חג השבועות

יה"ר שירוה רוב נחת ותענג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרב שלום טויסיג שליט"א
נכד רבינו הגה"ק זי"ע
לרגל חג השבועות

יה"ר שירוה רוב נחת ותענג דקדושה מכל יוצ"ח

הליכות חיים

יש לו זמן ללמוד גמרא או הלכה מה עדיף

קטנה, לא יעשה מאומה מפני שלא יוכל להתעשר מחנות זו. וכך הוא לגבי לימוד התורה, וכי מפני שאין לו די זמן, או מפני שכשרונותיו מדי חלשים לדעת את ההלכה על כל חלקיה ימנע את עצמו מלדעת אותה כלל, הלא כמה מאות שנים למדו כלל ישראל את הרי"ף רק עם פירוש רש"י, ובעיני ראיתי רי"ף קטנים שנדפסו לפני כארבע מאות שנה רק עם פירוש רש"י.

ועצה זו של לימוד הרי"ף עם פירוש רש"י מצאתי בספר מעשה רב בשם הגר"א, וכתב שם שיש ללמוד כל יום רי"ף עם פירוש רש"י ולחזור היטב, כי מזה ידע את עיקרי ההלכות של כל מסכת, ויותר מזה, שבלימוד הרי"ף כולו נכללים עיקרי ההלכות של כל ארבעה חלקי השו"ע. ועל אלה המסכתות שאין עליהם רי"ף לקטנו מדברי הרמב"ם מה שהעתיק מהסוגיות לדינא, וקראנו ליקוט זו בשם ליקוטי הלכות.

ואין כונתנו שיפטור האדם את עצמו ע"י זה מלימוד ההלכות הנחוצות לו למעשה, אלא כונתנו שבזה יקיים מצות ידיעת התורה שהיא מצוה בפני עצמה, כמו שאנו אומרים בכל יום לפני שמונה עשרה, אשרי איש שישמע למצותיך, זהו לימוד הלכות הנוגעות למעשה, ותורתך ודברך ישים על לבו, זהו לימוד התורה כולה, עכ"ל רבינו החפץ חיים ז"ל.

אבל ודאי שענין גדול ונשגב הוא שיעורי הדף היומי הקיימים בכל קצוי תבל, וכמו שכתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סימן קי) ז"ל: והנה בדבר עצם לימוד הדף יומי שהנהיג הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ונתקבל בעולם הוא ענין גדול, דהא לבד עצם מצות לימוד תורה שמקיים בכל מה שילמוד אף רק מסכתא אחת כל ימיו, הרי יש מצוה שילמוד כל התורה שבכתב ושבעל פה. כי לבד משמעות הקראי איתא (קידושין ל) שלימדו אבי אביו מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדות ומפורש שם שחייב, ומה שמסיק ולא כזבולון בן דן שלימדו הכל, הוא רק לענין החיוב שעל האב ללמד לבנו יותר מהחיוב שעל אחרים הוא מקרא, כמפורש ברש"י שכתב מכאן ואילך ילמוד הוא לעצמו. ובדאי לעצמו שכתב רש"י הו"ע רב ומורה, דלא אפשר ללמוד בעצמו בלא לימוד מרב ומורה, וכל שכן קודם שנכתב הש"ס שהיה צריך לקבלה איש מפי איש, אבל הכוונה שמשנה תלמוד הלכות ואגדות שוה האב לאחרים שכולן מחוייבין ללמד בחנם. – ולאחר אריכות מסיים: וקיום מצות לימוד כל התורה יש בלימוד הדף היומי, שהרי ילמדו במשך ז' שנים כל הש"ס, ולכן הוא ענין גדול מאד.

למה לא נוהגים לאכול דבש בחג השבועות

ט"ז סיון תשס"ה

לכבוד הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
אחדשה"ט וש"ת

אשר חקר למה לא נוהגים כיום לאכול דבש בחג השבועות שהרי המ"ב הביא בס' תצ"ד ס"ק י"ג שנוהגים בקצת מקומות לאכול דבש וחלב שנאמר דבש וחלב תחת לשונך עכ"ל.

נראה לי הטעם שלענין חלב יש הרבה טעמים למה אוכלים אותו בחג השבועות, אבל דבש יש טעם אחד בלבד, לכן העדיפו לאכול דבר שיש בו טעמים רבים.

בברכה רבה

ישראל פסח פיינהנדלר

רב ומו"ץ בית מדרש אבני ישפה
מחבר שו"ת אבני ישפה

שאלת הרה"ג גמליאל רבינוביץ ב' גם אני אודך

: אדם שיש לו זמן ללמוד רק כמה שעות ביום, מה עדיף שילמד גמרא או הלכה.

תשובת הגאון רבי יקותיאל ליברמן שליט"א בספרי גם אני אודך: כבר הורו הפוסקים דלימוד ההלכה למעשה עדיף בכה"ג, וכלשון המשנ"ב (סימן קנה סק"ג): חייב אדם ללמוד בכל יום תורה שבכתב שהוא תנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים, ובעלי בתים שאינם לומדים רק ג' או ד' שעות ביום, לא ילמדו בגמרא לחוד דבזה אינו יוצא, אלא צריך שילמוד דוקא גם ספרי פוסקים, כל אחד כפי השגתו [שו"ע יו"ד וש"ך שם]. – ושם (סק"ט) כתב: וכשלומד רק מעט, נכון שעיקר לימודו יהיה בהלכות שידע איך להתנהג למעשה וכנ"ל, ואמר חז"ל על הפסוק אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה, יותר מכל בתי כנסיות וכו', וגם אמרו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ואם אינו מבין בהלכות ילמוד כל מה שיודע, וכעת בזמנינו יש כמה ספרים ממאמרי חז"ל מועתקים על לשון אשכנז ויוכל כל אדם לקרות וללמוד בהם, עכ"ל. וראה באריכות נפלאה בשו"ע הרב (הל' ת"ת פ"ג ה"ד).

וכתב בשו"ת חות יאיר (סימן קכד), ראיתי רבים מבחורים שוגים שלומדים טור חו"מ וסמ"ע, בחרו בדבר שיש בו פלפול ועומק כענין הרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות, והוא אמת, רק שדבר בעתו מה טוב, ואין ראוי למאס מי השלוח ההולכים לאט שיש בהם יפוי כח וזכות, איבעית אימא משום דתדיר שהוא חובת היום שראוי לדעת כל איש ישראל והוא חלק או"ח, ואחריו חלק יו"ד שג"כ מה טוב ומה נעים שידע להבין ולהורות בביתו דברים קלים שהם כביעותא בכותחא או אם יתרמי במקום שאין איש. ואיבעית אימא משום דמקודש שבשני חלקים אלו נכללים תילי תילי מצות חובות הגוף הנה ודקדוקי כפלי כפלים ממה שימצא בחו"מ, עיי"ש.

וכבר כתב הפרישה (יו"ד סימן רמו) והביאו הש"ך (שם סק"ה), דאופן בעלי בתים שאינם לומדים אלא גמרא עם פירוש תוס' אין יוצאין בזה, וצריכין ללמוד הפוסקים, דרק זה הו"י בכלל שונה הלכות. – ואמנם בערוך השלחן (יו"ד שם) העיר על זה, דאם כה נאמר להם לא ילמדו כלל, כי רצונם רק ללמוד דף גמרא בכל יום, והלאוי יעמדו בזה, וכל דברי תורה משיבת נפש ומביאה ליראת ד' טהורה.

ומן הראוי להעתיק מה שכתב החפץ חיים בליקוטי אמרים, והביאו דודי הגה"צ רבי פנחס יהודה ליברמן זצ"ל בספרו טוב הפנינים (פ' ואתחנן) עה"פ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וגו' (דברים ו, ו), ואלו דבריו: ידוע לכל גודל מעלת לימוד התורה שחזר הפסוק עליו כמה פעמים, ורצונו יתברך שתהיה תורתו שגורה בפינו, כמו שנאמר (שמות יג, ט) והיה לך לאות על ירך וגו' למען תהיה תורת ה' בפיך. ושתהיה חקוקה על לבינו, כמו שנאמר והיו הדברים האלה וגו' על לבבך, ודבר זה חביב אצלו יתברך מאד, והוא משבח את עמו ישראל בזה, כמו שנאמר (ישעיה נא, ז) עם תורתי בלבם, וגם בדברי חז"ל אנו מוצאים (פסחים נ.) שלמעלה אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

והנה שיהיה אדם בקי בכל הש"ס הוא כמעט מהנמנע, אם לא ליחידים גאוני הזמן, אך הלא ה' כתב דבר זה בתורתו לכלל ישראל והיו הדברים האלה וגו' על לבבך.

לכן לענ"ד עצה לזה היא, שכל אדם ישתדל להיות בקי לכל הפחות בעקרי ההלכות, דהיינו שיראה ללמוד את הרי"ף כולו מהש"ס רק עם פירוש רש"י, ואעפ"י שמלימוד זה לא תהיה לו ידיעה יסודית כראוי, לפחות ידע ממנו את שרשי ההלכות.

ואל יחשוב האדם לעצמו שידיעת הרי"ף עם רש"י בלבד היא ידיעה קלושה וימנע עצמו מזה, שהרי הכתוב צווח ואומר (משלי ב, ד) אם תבקשנה ככסף וגו' אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא, וכי אם יש לאדם רק מעט כסף ויכול להחזיק בו רק חנות

אם צריך להעיר אדם שנרדם בליל שבועות.

בס"ד אסרו חג שבועות תשס"ה

ולענ"ד שהאריז"ל מדייק כי מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפילו רגע אחת וכו', זאת אומרת שאם אדם נרדם באמצע ליל שבועות כבר הפסיד התיקון הגדול של לימוד הלילה הנורא הזאת. ולכך האדם צריך להיות זהיר מאוד מאוד כשיושב ולומד שלא ירדם רגע אחד.

וא"כ בזאת יש תשובה לשאלת כת"ר שליט"א אם צריך להעיר אדם שנרדם או לא. ולפי יסוד האריז"ל כבר לא צריכים להעיר האדם הזה שבין כך הפסיד התיקון הגדול, שהעיקר הזהירות לפני שנרדם, שאם מרגיש עייפות, להתחזק בכל הכח שלא ירדם. אבל כשנרדם לא צריך להעירו.

אבל בשביל שיוכל להמשיך ללמוד, אפילו שחסר לו מהתיקון, אבל עצם הלימוד בלילה ההוא גדול מאוד, זהו גם תיקון, אבל לא תיקון עד הסוף, אבל שכר הלימוד יש לו.

הרב זבולון המבורגר (זצ"ל)

מח"ס שערי זבול

כבוד ידידי היקר הרב הגאון חריף ובקי, סוע"ה עדין לגאון גדול בישראל

מורינו הרב רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
בן הרה"ג רבי אלחנן שליט"א
מח"ס "גם אני אודך"

היום קבלתי מכתבך והשאלה היפה, האם צריך להעיר אדם שנרדם באמצע ליל שבועות או לא? ע"כ השאלה הא'.

לענ"ד להשיבו דמקודם יש לעיין בשער הכוונות להאריז"ל (דף פ"ט ע"א) ענין חג השבועות וכו' ולא עוד שצריך האדם שלא לישן הלילה הזאת כלל ולהיות כל הלילה נעורים ועוסקים בתורה כנז' באורך בס"ה בפר' בראשית ובפ' אמור, וכך אומר רבן של ישראל מרן האריז"ל בזה הלשון, ודע כי מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפילו רגע אחת ויהיה עוסק בתורה כל הלילה, מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההוא וכו', ולכן פשט המנהג הזה בישראל לעסוק בתורה כל ליל חג השבועות וכו', וזהו הסדר של המקרא שתעסוק בו וכו' עיי"ש, עכ"ל.

פרנס הגליון

מו"ה מרדכי אנגלברג שליט"א
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרה"צ אליעזר באסנער שליט"א
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

מו"ה ישראל יוסף ריס שליט"א
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרה"ג חיים מאיר ברלין שליט"א
לרגל חג השבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הגה"צ מרדכי מוזס שליט"א
אב"ד קהילתו בב"ב
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

מו"ה מאיר גרויז שליט"א
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרב מנחם דוד ניילנר שליט"א
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הר"ר יהודה בן גאולה הי"ו
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרה"ג יהושע וועבר שליט"א
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הר"ר יוסף פור הי"ו
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרה"ג דוד קרעי שליט"א
לע"נ הרב מאיר מאזוז זצ"ל
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח

פרנס הגליון

הרב יוסף מרדכי גלבשטיין שליט"א
לכבוד שבועות
יה"ר שירוה רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח